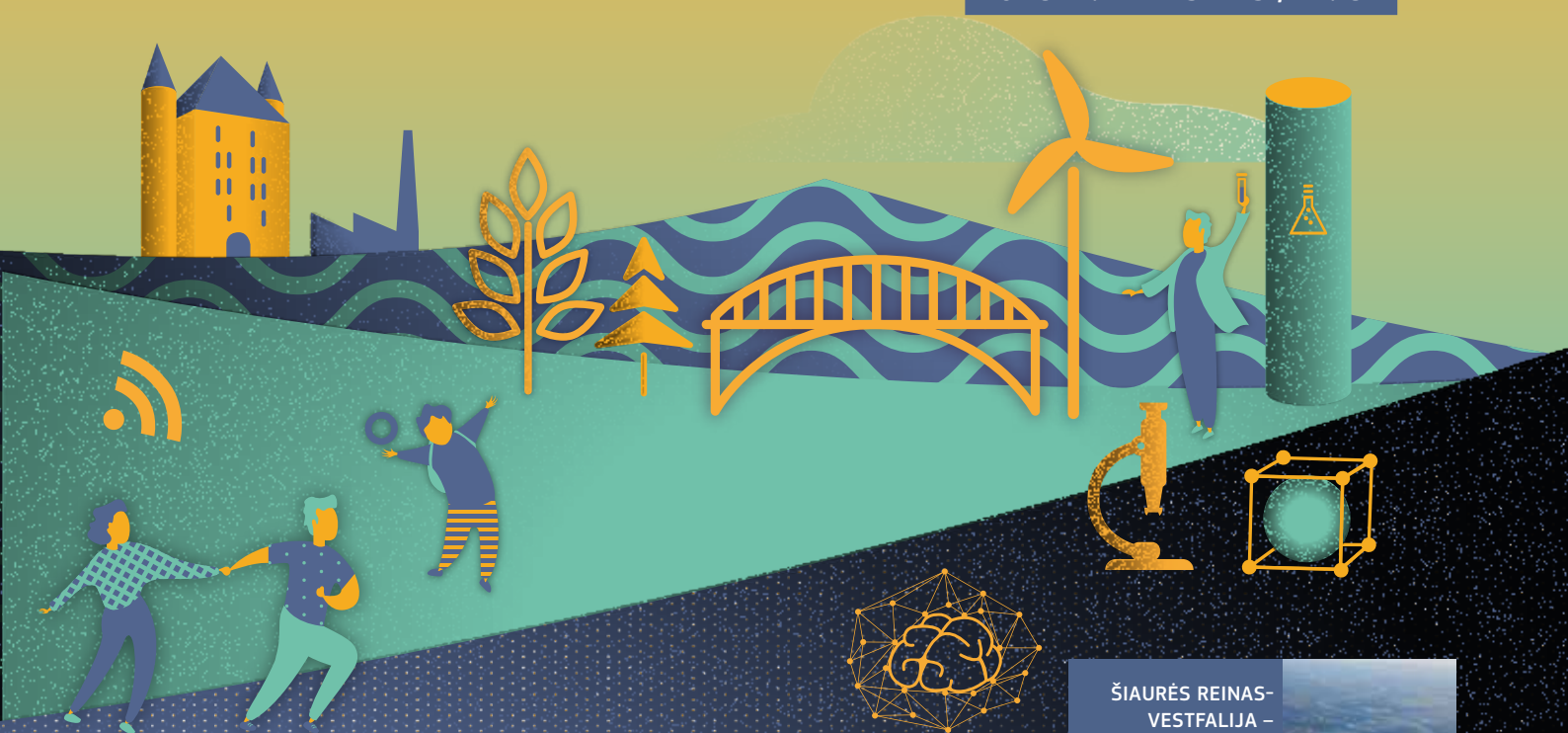

Europos
Komisija

PANORAMA

2018 M. PAVASARIS / Nr. 64

**Sanglaudos politika –
30 metų investuojanti
į Europos regionų ateitį**

ŠIAURĖS REINAS-
VESTFALIJA –
STAMBUS DALYVIS
ŠALIES IR PASAULIO
ARENOJE

TRADICINIŲ
POLITIKOS KRYPTIŲ
IŠSAUGOJIMAS
IR INVESTAVIMAS
[ATEITĮ] KROATIJOJE

COHESION 30

Regioninė ir
miestų politika

PANORAMA

Šiame numeryje...

Šiame žurnalo *Panorama* pavasario numeryje minime sanglaudos politikos 30 metų jubiliejų ir pristatome du specialiai šiai progai skirtus straipsnius. Penkių programavimo laikotarpių apžvalgos kartogramos ir infografikai rodo, kaip ilgainiui plėtojosi ši politika ir regionai, kuriems ji skirta. Taip pat apžvelgiame 30 simbolinių projektų iš visų valstybių narių, kurie atspindi investicijų masą ir veiksmingumą.

Išsamiam regionams skirtame straipsnyje pristatome Vokietijos žemę Šiaurės Reina-Vestfaliją, apžvelgiame projektus ir pateikiame pokalbį su prof Andreas Pinkwart – Šiaurės Reino-Vestfalijos ekonomikos, inovacijų, skaitmeninio ir energetikos ministru. Taip pat nagrinėjame ERPF paramą MVĮ, teritorinio poveikio vertinimus ir naują Komisijos parengtą migrantų kilmės asmenų integracijos priemonių rinkinį. Kituose straipsniuose apžvelgiame ES ir Norvegijos, Islandijos bei Lichtenšteino bendradarbiavimą pagal Europos ekonominės erdvės susitarimą.

Be to, pristatome pokalbį su Prancūzijos teritorinės sanglaudos ministru Jacques Mézard, kuris apžvelgia sanglaudos politikos poveikio Prancūzijai praeitį, dabartį ir ateitį. Skiltyje „Savais žodžiais“ suteikiame žodį Toskanos, Brandenburgo ir Atlanto vandenyno pakrantės miestų asociacijos atstovams, tuo tarpu skiltyje „Projektai“ apžvelgiame Estijoje, Austrijoje ir Graikijoje vykdomus projektus.

Linkiu malonaus skaitymo.

AGNÈS MONFRET

Komunikacijų skyriaus vadovė, Regioninės ir miestų politikos generalinis direktoratas, Europos Komisija

04

24

54

58

REDAKCIJOS SKILTIS.....	3	SANGLAUDOS POLITIKA ŠVENČIA TRISDEŠIMTMEČI.....	24
SANGLAUDOS LĖŠOS STIPRINA PRANCŪZIJĄ.....	4	SANGLAUDOS POLITIKOS INVESTICIJŲ PAŽANGOS	
MIGRANTŲ INTEGRACIJOS PRIEMONIŲ RINKINYS	8	APŽVALGA.....	40
KROATIJA PRISTATO SAVO PRIORITETUS.....	10	ES AUGIMO ATKŪRIMAS	50
ŠIAURĖS REINAS-VESTFALIJA – PASAULINIO MASTO		TERITORINIO POVEIKIO VERTINIMAS.....	52
DALYVIS	12	EEE IR NORVEGIJOS DOTACIJOS	
BRANDENBURGO DĖMESYS REGIONINIAMS POREIKIAMS.....	20	STIPRINA EUROPA.....	54
TOSKANA: REGIONŲ FINANSAVIMAS YRA BŪTINAS.....	21	SKLANDUS PROJEKTŲ ĮGYVENDINIMAS VAKARŲ	
ATLANTO VANDENYNO PAKRANTĖS MIESTŲ		MAKEDONIJOJE.....	58
BENDRADARBIAVIMAS	22	PROJEKTAI IŠ AUSTRIJOS, ESTIJOS IR GRAIKIJOS.....	60
NAUJIENOS GLAUSTAI.....	23	DARBOTVARKĖ	63

REDAKCIJOS SKILTIS

2018-ieji yra ypatingi metai sanglaudos politikai. Po trijų mėnesių – birželio 24 d. – sueis lygiai 30 metų, kai buvo priimti pirmieji sanglaudos politikos reglamentai.

Taip, tai tikrai ilgas laikotarpis. Per šiuos 30 metų pasiekėme išties daug: augimo, darbo vietų, spartesnio interneto, geresnio prieinamumo, daugiau geresnių ligoninių, vaikų priežiūros įstaigų bei mokyklų mūsų vaikams ir t. t. Šiame *Panoramos* numeryje rasite 30 įspūdingų pavyzdžių, kaip sanglaudos politika padėjo Europos regionams kurti geresnį gyvenimą ir šviesesnę ateitį savo piliečiams. Norėčiau pabrėžti, kad sanglaudos politika davė naudą visiems Europos regionams, leidusi jiems geriau pasinaudoti didžiausios vidaus rinkos pasaulyje suteikiamomis galimybėmis.

Žinoma, šiandienos sanglaudos politika gerokai skiriasi nuo tos, kuri buvo prieš 30 metų. Nuo tada į Europos Sąjungą įstojo 16 naujų valstybių narių. Ilgainiui keitėsi ir iššūkiai, ir finansavimo prioritetai. Pavyzdžiui, šiuo metu pagrindiniu prioritetu tampa parama Europos regionų pramonės pertvarkai ir migrantų integracijai.

Tačiau viena stipriųjų šios politikos pusių yra ta, kad ji visuomet geba mokytis iš savo sėkmių bei nesėkmių ir nuolat taikytis prie naujų aplinkybių, likdama ištikima savo pirminiems principams: paramai nepalankioje padėtyje esantiems regionams, daugiamečiam programavimui, strateginėms investicijoms ir regioninių bei vietos partnerių įtraukčiai.

Noriu pasinaudoti proga ir išreikšti gilią pagarbą visiems, kurie savo kasdieniu darbu prisideda prie šios politikos įgyvendinimo. Didžiuojuosi tūkstančiais mūsų valstybėse narėse ir regionuose dirbančių sanglaudos politikos veikėjų, užtikrinančių, kad ES lėšos pasiektų projektų rengėjus ir padėtų jiems sėkmingai įgyvendinti projektus. Tikiu, kad ir jie didžiuojasi šia politika.

Taigi, pats metas švęsti. Tuo pačiu tai pats metas pasinaudoti šios politikos pasiekimais, kad ji ir toliau mums tarnautų siekiant bendros visos Europos svajonės – taikos, demokratijos, laisvės, solidarumo ir gerovės visiems.

Po kelių savaičių Komisija pristatys savo pasiūlymus dėl būsimos daugiamečių finansavimo sutarties ir sanglaudos politikos ateities po 2020 m. Prasidės svarbios diskusijos dėl ES finansavimo prioritetų naujuoju laikotarpiu. Todėl džiaugiuosi, kad galėsime pateikti tūkstančius konkrečių pavyzdžių, kaip Europos Sąjunga pakeitė milijonų mūsų žemyno žmonių gyvenimą. Dėkoju visiems ir sveikinu sanglaudos politiką su gimtadieniu! ■

CORINA CREȚU

Už regioninę politiką atsakinga Europos Komisijos narė

Sanglaudos politikos pritaikymas būsimesiems Prancūzijos iššūkiams

Prancūzijos teritorinės sanglaudos ministras Jacques Mézard apžvelgia sanglaudos politikos reikšmę praeičiai, dabarčiai bei ateičiai ir kalba apie pokyčius, kurių prireiks siekiant susidoroti su iššūkiais, laukiančiais Prancūzijos ir visos ES po 2020 m.

Sanglaudos politika, sukurta ir įgyvendinta 1988 m. vadovaujant tuometiniam Komisijai pirmininkui Jacques Delors, švenčia 30 metų jubiliejų. Ji buvo nuolatos keičiama, tačiau liko ištikima savo pirminiams principams: paramai nepalankioje padėtyje esantiems regionams, daugiamečiam programavimui, strateginėms investicijoms ir regioninių bei vietos partnerių įtraukčiai. Ar tikrai reikėjo šių principų laikytis visu šiuo laikotarpiu? Ar jie tebėra aktualūs šiandien?

Sanglaudos politika yra sudėtinė Europos projekto dalis, kadangi skirtumų tarp regionų mažinimo principas yra įtvirtintas Romos sutarties preambulėje. Ši politika yra pagrindinė ES investicijų politika, galinti didžiuoti sėkmingą veiklą. Ji prisidėjo spartinant naujųjų valstybių narių ekonominio atotrūkio mažinimą ir skatino investicijas krizės metu. Sanglaudos politika yra įtrauki ir dinamiška vystymosi politika, kurios tikslas yra įgalinti konkrečių trūkumų turinčias teritorijas geriau išnaudoti savo pranašumus tiek bendrojoje rinkoje, tiek ir globalizuotame pasau-

lyje. Tam, kad šios politikos skatinama dinamika iš tiesų būtų įtikinama, ją reikia iš esmės keisti ar netgi pertvarkyti dėl štai šių priežasčių:

- ekonominė priežastis: siekiant užtikrinti Europos tvarumą, jai reikia produktyvių ir iš pagrindų pasikeitusių regionų;
- socialinė priežastis: tvirta socialinė sanglauda ir žmogiškojo kapitalo kokybė taps strateginiais Europos faktoriais;
- politinė priežastis: egzistuoja socialinio susiskaidymo visame žemyne pavojus.

Pagrindinė diskusijų tema yra sanglaudos politikos po 2020 m. biudžetas. Kaip vyksta diskusijos ir kokie yra Jūsų lūkesčiai?

Prancūzijos valdžios institucijos remia „veiksmingą biudžetą suverenai Europai, užtikrinantį mūsų saugumą ir jaunųjų europiečių ateitį“, t. y. teisingesnį ir labiau nuspėjamą biudžetą. Jos patvirtino savo paramą sanglaudos politikai ir paragino iš pagrindų ją reformuoti. Kad galėtume geriau spręsti dabartinius teritorinius iššūkius, norime, kad ji būtų kryptingesnė ir vadovautųsi didesne socialine bei fis-

kaline konvergencija. Prancūzijos nuomone, stipri Europa yra vienintelis būdas užtikrintai apsaugoti, ginti ir remti savo piliečius globalizuotame pasaulyje.

Kaip dabartinės programos padeda skatinti Prancūzijos ekonomikos augimą? Kokių konkrečių rezultatų tikėtės pasibaigus šiam programavimo laikotarpiui (2014–2020 m.)?

Inovacijos yra viena Prancūzijos ekonomikos varomųjų jėgų su kainomis nesu-sijusio konkurencingumo srityje. Po krizės investicijos į mokslinius tyrimus ir technologijų plėtrą yra sulėtėjusios, tačiau jos turi būti neabejotinai skatinamos, jei norime sustiprinti sektorių konkurencingumą ir apsaugoti tam tikrus regionus nuo investicijų netekimo. Kitas esminis Prancūzijos ekonomikos patrauklumo aspektas yra investicinės aplinkos stabilumas ir socialinė sanglauda, prie kurios stiprinimo prisideda Europos struktūriniai ir investicijų fondai (ESI fondai). Jų įgyvendinimo sistema, teikianti pirmenybę struktūrizuotoms investicijoms ir siūlanti garantijas, taip pat yra svarbus investicijų saugumo veiksnys.

» Prancūzijos nuomone, stipri Europa yra vienintelis būdas užtikrintai apsaugoti, ginti ir remti savo piliečius globalizuotame pasaulyje. «

Beje, ESI fondų poveikis teritorijose priklauso nuo surinktų lėšų sumos. Atlikę baigiamąjį vertinimą galime patvirtinti teigiamą fondų įtaką Prancūzijos regionams krizės metu. Tačiau ekonominio poveikio šiuo programavimo laikotarpiu dar negalime įvertinti. Tiesą sakant, ESI fondai retai kada dirba pavieniui. Trumpai tariant, tikimės, kad šie fondai suteiks galimybę padidinti išlaidų į mokslinius tyrimus ir technologijų plėtrą dalį ir sumažinti Prancūzijos regionų atskirtį inovacijų, užimtumo ir mokymo srityse.

Anksčiau buvote žemės ūkio ministras, o dabar esate teritorinės sanglaudos ministras. Ar pritariate Europos

regioninės plėtros fondo (ERPF) ir Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) ketinimams ateityje (po 2020 m.) dar glaudžiau bendradarbiauti kaimo vietovėse, pavyzdžiui, įdiegiant plačiajuosčių ryšį? Jei bendro fondo įsteigimas nėra tinkamas sprendimas, gal reikėtų ieškoti labiau integruotų bendrų intervencijos būdų, visų pirma supaprastinimo tikslu?

Žemės ūkio ministru dirbau ganėtinai trumpai, tačiau kaip išrinktasis Kantalio departamento atstovas galiu patvirtinti, kad plačiajuosčio ryšio įdiegimas yra gyvybiškai svarbus ekonominei kaimo vietovių

plėtrai. Būtent todėl, įgyvendinant didelės spartos plačiajuosčio ryšio įdiegimo Prancūzijoje planą, daugumoje Prancūzijos regionų buvo nuspręsta pasinaudoti ES lėšomis įdiegimui paspartinti.

Beje, dėl pernelyg sudėtingos fondų struktūros ir daugybės jų prioritetų kartais pritrūksta skaidrumo. Šią problemą būtina spręsti. Prancūzijos valdžios institucijos yra išreiškusios savo lūkesčius dėl supaprastinimo ir pateikusios pasiūlymų Europos institucijoms. Mes labai tikimės esminio supaprastinimo po 2020 m., tačiau tam prireiks geresnio įvairius fondus reglamentuojančių taisyklių suderinimo.

Šviesolaidinio tinklo įrengimas – stambi investicija į Prancūzijos regionų infrastruktūrą.

Būtina itin atidžiai apsvarstyti tris punktus, visų pirma užtikrinti teisinį naudos gavėjų tikrumą bei techninį pasiūlymų pagrįstumą ir pasiekti, kad supaprastinimas bendruomenės lygmenyje neužkrautų papildomų reglamentavimo reikalavimų nacionaliniame lygmenyje.

2014–2020 m. laikotarpiu Prancūzijos apskritims priklausiusi atsakomybė dėl vadovavimo ERPF programoms buvo perduota regionams (regionų taryboms). Ko pasimokėte iš šios reformos? Jūsų nuomone, kokios įtakos tai turėjo koordinuojančiam valstybės vaidmeniui?

Šis programavimo laikotarpis tapo nemenku iššūkiu visiems. Šiuo programavimo ciklu regionams teko susidurti su dvigubu iššūkiu – vadovauti programoms, o tai, žinia, yra ganėtinai sudėtingas procesas, ir įgyvendinti bei suvaldyti

Prancūzijos regionų susijungimą. Iš esmės vadovaujančiosios institucijos labai profesionaliai susidorojo su naujųjų pareigų perėmimu. Koordinavimo įstaiogos teikė vadovaujančiosioms institucijoms techninę ir reguliavimo paramą įvairiais klausimais, dalijosi darbo tarp ministerijų patirtimi ir užtikrino, kad nacionalinės pozicijos būtų žinomos regionams bei Europos institucijoms.

Žinoma, šį dialogą ir valstybės bei regionų darbo ir bendradarbiavimo sistemą dėl vadovavimo ESI fondų programoms galima tobulinti, nors, kad ir kas ką besakytų, šis procesas buvo veiksmingas ir didžiąja dalimi sėkmingas.

Prancūzijos atokiausiems regionams tenka susidurti su daugybe iššūkių, kaip antai atokumas, izoliuotumas ir nepalanki geografinė padėtis. Ar specialus asignavimas yra tinkamas

atsakas į šiuos iššūkius? Ar šis ES atsakas neturėtų būti toliau „struktūrizuojamas“, labiau ir darniau jį įtvirtinant ir grindžiant ERPF ir netgi Europos socialiniu fondu (ESF)? Kokie bus Prancūzijos prioritetai per kitas derybas, atsižvelgiant į atokiausių regionų ypatumus?

Atokiausi regionai – tai galimybė Europos Sąjungai. Jie susiduria su daugybe kliūčių ir iššūkių, be to, skiriasi visų Prancūzijos atokiausių regionų padėtis. Beje, atokiausi regionai turi unikalų potencialą ir išteklių, tiesiogiai susijusių su strateginiais ateities ekonomikos sektoriais (žaliaja ekonomika, mėlynąja ekonomika ar net kosmoso ekonomika). Deja, šis turtas išnaudojamas nepakankamai.

Sanglaudos politika ir Europos strateginių investicijų fondas (ESIF) siūlo daugybę

Vaizdas iš aukštai į Klermoną-Feraną. Tolumoje – įspūdingasis Pui de Domas.

Anne-Laure Morel yra startuolio „Torskall“, įsikūrusio atokiausiame Prancūzijos regione Reunjone, savininkė.

įrankių ir priemonių. Atokiausiems regionams skirtas specialus asignavimas tėra vienas jų. Todėl atsižvelgdami į reikšmingas atokiausių regionų vietas reikmes norime kuo greičiau susitarti dėl tam tikrų esminių klausimų, susijusių su žemės ūkiu, žuvininkyste, atliekų tvarkymu, mokymu, jaunimo judumu šiose teritorijose ir prekybos sutartimis. Konsultacijos dėl atokiausių regionų rodo, kad kitą pavasarį suinteresuotosios šalys pasiūlys novatoriškus, struktūrinius ir darbo vietų kūrimą skatinančius projektus, kuriuos parems vyriausybė.

Esate išrinktasis Kantalio (Overnė ir Rona-Alpių regiono) atstovas. Ar ES sanglaudos politika turėjo reikšmingo poveikio šiai teritorijai? Galėtumėte paminėti kelis projektus, kurie buvo itin naudingi piliečiams?

Europos Sąjungos sanglaudos politika yra sudėtinga, tačiau suteikia realią galimybę visoms mūsų teritorijoms. Europinių lėšų dalies vidurkis žemyninės Prancūzijos regionų investicijose siekia 20%, o mano gimtajame Overnė regione – net 76%. Taip, galiu teigti, kad ši politika yra gyvybiškai svarbi valstybės

pareigūnams, siekiantiems sutelkti investuotojus struktūriniams projektams regionuose įgyvendinti! Pavyzdžiui, kalbant apie žemės ūkio veiklą, ERPF suteikė 150 000 EUR paramą BIOVITIS mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros projektui MOPAD¹ dėl kviečių ligų gydymo mikroorganizmais. Šis fondas taip pat finansavo MVĮ bendrų darbo erdvių įkūrimą Miuros komunoje (195 000 EUR) ir Salerso komunoje (150 000 EUR). ■

1) *Micro-Organismes Pour une Agriculture Durable* (Mikroorganizmai darniam žemės ūkiui).

ES fondų pagalba migrantų kilmės asmenims priemonių rinkinys

Komisija neseniai pristatė priemonių rinkinį, skirtą padėti kuo geriau pasinaudoti ES fondais migrantų kilmės asmenų integracijai.

Ryte važiuodami metro tikriausiai nesusimąstote, kas vairuoja traukinį ir stengiasi, kad saugiai atvyktumėte į paskirties vietą. Ligoninėje tikriausiai nekreipiate dėmesio, kas jums matuoja kraujospūdį ir įspėja apie pašalinį jums išrašytų vaistų poveikį. Tikriausiai nežinote, kodėl jūsų dukra svajoja susipažinti su Romelu Lukaku iš Belgijos nacionalinės futbolo komandos.

Yra taip: labai tikėtina, kad šie žmonės gimę ne Europoje ar kad jų tėvai atvykę iš kito žemyno. Jie visi atsidūrė Europoje skirtingais būdais. Nesigilindami į jų kelionės aplinkybes pasakysime, kad jų vaikai susiduria su daugybe iššūkių mokykloje, ypač jei mokosi atskirtoje mokykloje.

Dėmesys atskirčiai

2016 m. 4,1% visų ES gyventojų neturėjo valstybės narės pilietybės, o 7% gyvenusiųjų Europos Sąjungoje buvo gimę kitose šalyse. Duomenys rodo, kad migrantų kilmės asmenų ir plačiosios visuomenės socialiniai ir ekonominiai skirtumai egzistuoja ir toliau gilėja. Šie toliau nurodyti skirtumai išties sukrečia:

- 2016 m. trečiojoje šalyse gimusių migrantų nedarbo lygis 28-iose ES šalyse buvo 8,4 procentiniais punktais didesnis nei vietos gyventojų.
- Pradinio ugdymo mokyklas baigiantys migrantų kilmės vaikai gauna gerokai blogesnį įvertinimą nei kiti vaikai. Be to, dauguma migrantų kilmės vaikų mokosi specialiojo ugdymo mokyklose.

Nepaisant šių pagrindinių iššūkių, tyrimai rodo, kad imigracija yra susijusi su teigiamu indėliu į priimančiosios valstybės narės viešuosius finansus ir gerovę (tai naudinga ir aukštos, ir žemos kvalifikacijos asmenims visuomenėje), priklausomai nuo migrantų pradinio įgūdžių lygio ir jų integravimosi į darbo rinką trukmės.

Europa yra viena turtingiausių vietų žemėje. Mes turime daugybę išteklių ir priemonių, kad padėtume migrantų kilmės asmenims integruotis. Visų pirma tai – didžiulės europinių lėšų sumos, skiriamos valstybėms narėms (žr. iliustraciją toliau).

Veikia pagal paskirtį

Neseniai Komisijos narė Corina Crețu ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto pirmininkas Georges Dassis pristatė „Naudojimosi ES fondais siekiant migrantų kilmės asmenų integracijos priemonių rinkinį“, skirtą padėti kuo geriau pasinaudoti ES fondais.

„Darnios ir įtraukios visuomenės kūrimas, neatsižvelgiant į asmenų etninę priklausomybę, tautybę, teisinį statusą, lytį, seksualinę orientaciją, religiją ir negalią, yra numatytas Europos Sąjungos vertybėse ir principuose. Todėl privalome suvokti, kad 20 milijonų trečiųjų šalių piliečių, teisėtai gyvenančių Europos Sąjungoje, yra potencialus indėlis į darbo rinką.“

Už regioninę politiką atsakinga Europos Komisijos narė Corina Crețu

Rinkinys parengtas atsižvelgiant į Komisijos nustatytus prioritetus, visų pirma būtinybę remti migrantų kilmės integraciją, vadovaujantis vienodo požiūrio ir geresnio ES fondų koordinavimo principais.

„MIGRANTŲ KILMĖS ASMENYS“ – TAI:

- trečiųjų šalių piliečiai;
- prašymą dėl tarptautinės apsaugos pateikę asmenys ir tokią apsaugą gavę asmenys;
- asmenys be pilietybės;
- nenustatytos pilietybės asmenys;
- migrantų kilmės ES piliečiai.

Reikia pažymėti, kad į šią kategoriją nepatenka kitose ES šalyse gyvenantys ES piliečiai.

Už migraciją, vidaus reikalus ir pilietiškumą atsakingas Europos Komisijos narys Dimitris Avramopoulos pareiškė: „Šiandien būtina investuoti į integracijos politiką ir taip užtikrinti, kad Europos visuomenė ir ateityje klestėtų, būtų darni ir įtrauki.“ Šis priemonių rinkinys padės valstybių narių finansavimo institucijoms veiks-

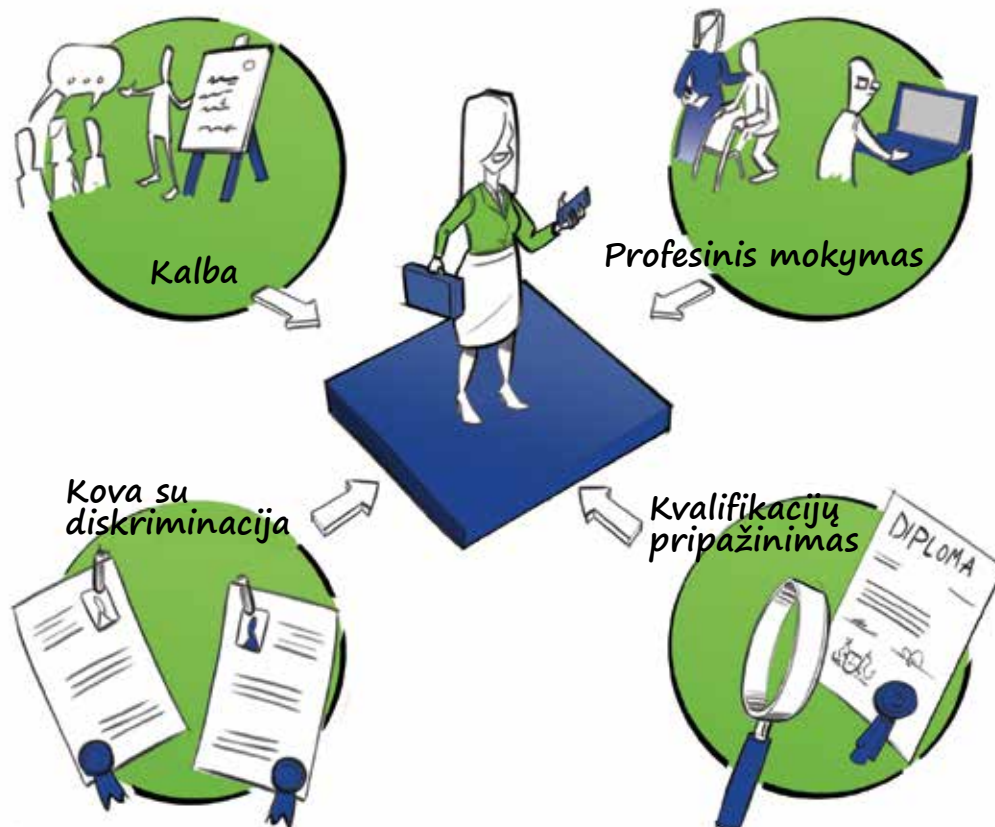
mingiau pasinaudoti ES parama migrantų integracijai, geriau koordinuoti lėšų naudojimą ir stiprinti jų sąveiką. Taigi, ES parama padės finansavimo institucijoms prisidėti prie nelygybės mažinimo ir užtikrinti vienodą požiūrį į migrantų kilmės asmenis.

Priemonių rinkinyje pateikiama praktinių rekomendacijų, kaip geriau valdyti ES lėšas, visų pirma pagrindinį dėmesį skiriant jų sąveikai. Jame nurodyti neatidėliotinai spręstini iššūkiai švietimo, užimtumo, būsto, priėmimo bei galimybių naudotis viešosiomis paslaugomis srityse ir siūlomos tinkamos paramos priemonės. Reikėtų daugiau dėmesio skirti migrantų kilmės asmenų, visų pirma labiausiai pažeidžiamų grupių – benamių, asmenų be pilietybės, vienišų tėvų ir kt. – socialinei ir fizinei atskirčiai.

ES parama gali naudotis nacionalinės, regioninės ir vietos institucijos. Komisija yra pasirengusi padėti valstybėms narėms kuo geriau pasinaudoti ES fondais. Be to, atsižvelgdama į valstybėse narėse įgyvendintus projektus, ji pasiryžusi papildyti priemonių rinkinį naujomis praktinėmis rekomendacijomis. ■

DAUGIAU INFORMACIJOS

<http://europa.eu/!gT84Bc>

Tradicionių politikos krypčių išsaugojimas ir investavimas į ateitį

Atnaujinta Šv. Mykolo tvirtovė Šibenike, Kroatijoje.

Rengiant naują daugiametę finansinę programą Kroatijai, labai svarbu išsaugoti tradicinių politikos krypčių, t. y. sanglaudos politikos ir bendrosios žemės ūkio politikos, statusą. Regioninės plėtros ir ES lėšų ministrė Gabrijela Žalac kalba apie Kroatijos poziciją dėl sanglaudos politikos ateities po 2020 m. ir pristato aiškius šalies prioritetus.

Esu įsitikinusi, kad sanglaudos politika turi likti veiksminga ES teritorinius skirtumus ir stiprinančia Europos ekonomikos konkurencingumą pasaulyje. Ji skatina ekonomikos augimą

bei darnų vystymąsi ir yra gyvybiškai svarbus viešųjų investicijų Kroatijoje šaltinis. Kroatija aktyviai dalyvauja ES institucijų veikloje ir yra išplėtosios Višegrado grupės narė, aktyviai diskutuojanti dėl sanglaudos politikos ateities.

2015–2017 m. sanglaudos politikos indėlis į viešąsias investicijas Kroatijoje sudarė 80%. Tai yra labai daug, lyginant su ES šalių vidurkiu, kuris siekia 8,5%. Tai akivaizdžiai parodo, kad nacionalinė bendro finansavimo dalis įvairiose šalyse yra skirtinga ir kad kiekviena valstybė narė reaguos atsižvelgdama į savo aplinkybes.

Nacionalinis bendras finansavimas neabejotinai prisideda prie visų suinteresuotųjų šalių atsakomybės. Vis dėlto atsižvelgiant į reikšmingus atskirų šalių

ir regionų vystymosi skirtumus, nacionalinės dalies padidinimas neduos sanglaudos politikai pridėtinės vertės. Todėl mes pasisakome, kad Europos struktūrinių ir investicijų fondų (ESI fondų) paketams ir nacionalinių biudžetų įnašams ir toliau būtų taikomas dabartinis minimalus bendro finansavimo procentinis dydis.

Prioritetų perspektyvos

Kalbant apie pagrindinius būsimosios sanglaudos politikos aspektus, esu įsitikinusi, kad būtina nustatyti investavimo prioritetus. Kroatija tvirtai remia „tradicinius“ sanglaudos politikos prioritetus, finansuojamus dabartiniu programavimo laikotarpiu, kadangi jie mums išlieka svarbūs ir po 2020 m.

„Kalbant apie pagrindinius būsimosios sanglaudos politikos aspektus, esu įsitikinusi, kad būtina nustatyti investavimo prioritetus. Kroatija tvirtai remia „tradicinius“ sanglaudos politikos prioritetus, finansuojamus dabartiniu programavimo laikotarpiu, kadangi jie mums išlieka svarbūs ir po 2020 m.“

Kalbant apie daugiametę finansinę programą, mes pritariame, kad reikia išsaugoti dabartinę septynerių metų trukmę, nes norint suderinti teisės aktus ir priimti veiksmų programas, būtinas ilgalaikis nuspėjamumas.

Be to, šiuo metu taikoma N+3 taisyklė yra tinkama, o papildomas trejų metų terminas lėšoms įsisavinti – optimalus.

Kalbant apie sanglaudos politikos įgyvendinimo priemones, manome, kad pagrindinė įgyvendinimo priemonė yra dotacijos, nors reikėtų atsižvelgti į vertinimus, rodančius, kad finansines priemones galima panaudoti veiksmingai, visų pirma jas naudojant kartu su dotacijomis finansiškai perspektyviose investicijų politikos srityse.

Taip pat norėčiau pabrėžti Europos teritorinio bendradarbiavimo svarbą. Tai puiki koordinuoto ir strateginio bendradarbiavimo su kitomis Europos šalimis ir regionais visuose lygmenyse platforma.

Žinoma, reikia šalinti trūkumus, užtikrinti ESI fondų ir kitų ES fondų sinergiją bei papildomumą ir stiprinti sanglaudos politikos įgyvendinimo veiksmingumą. Taigi mes tikimės paprastesnio perėjimo iš vieno programavimo laikotarpio į kitą ir greitesnės naujojo finansavimo laikotarpio pradžios, kad būtų užtikrintas investicijų tęstinumas. ■

Gabrijela Žalac, Kroatijos Regioninės plėtros ir ES fondų ministrė

Šiaurės Reinas-Vestfalija – stambus dalyvis šalies ir pasaulio arenoje

Šiaurės Reinas-Vestfalija yra tankiausiai apgyvendintas Europos regionas, kuris gali pasigirti puikiai išvystyta ekonomika ir glaudžiais ryšiais su kaimyninėmis šalimis. Tačiau jam reikia dar nemažai nuveikti, siekiant sukurti mokslinių tyrimų veiklai, novatoriškoms įmonėms ir didelį augimo potencialą turintiems startuoliams palankesnę aplinką.

Šiaurės Reinas-Vestfalija yra viena iš 16 Vokietijos federacinių žemių, užimanti 9,5% šalies teritorijos, kurioje gyvena maždaug 21% šalies gyventojų ir sukuriama tiek pat bendrojo vidaus produkto. Šis regionas išsidėstęs pačiame Europos centre, jį kerta transeuropiniai Rona-Alpių ir Šiaurės jūros bei Baltijos jūros transporto koridoriai. Dėl šios palankios padėties ir glaudaus bendradarbiavimo su stambiais Belgijos ir Olandijos jūrų uostais, jis yra vienas stipriausių ekonominių regionų Europos Sąjungoje.

Regiono ekonomika yra glaudžiai persipynusi su tarptautinėmis rinkomis ir stipriai integruota į pasaulio ekonomiką. 2017 m. regiono importas ir eksportas siekė 419,8 mlrd. EUR. Tarptautinė prekyba sudaro daugiau nei 60% regiono BVP. Net ir didėjančios globalizacijos sąlygomis du trečdaliai Šiaurės Reino-Vestfalijos eksportuojamų prekių keliauja į Europos šalis, visų pirma į kaimynines šalis – Nyderlandus, Prancūziją ir Jungtinę Karalystę.

Pastaruju metu Šiaurės Reino-Vestfalijos regionas vis daugiau eksportuoja į Vidurio ir Rytų Europos šalis – Lenkiją, Čekijos Respubliką, Vengriją ir Rumuniją. Svarbiausios trečiųjų šalių rinkos yra Jungtinės Valstijos ir Kinija.

Pasaulinio lygio veikėjas

Šiaurės Reino-Vestfalijos įmonės savo įvairia produkcija yra sėkmingai užkariavusios pasaulio rinką. 2017 m. regionas dau-

giausiai eksportavo cheminius produktus, mašinas, metalą ir motorines transporto priemones bei jų dalis. Didžiąją svarbiausių regiono pramonės šakų, kaip antai mašinų gamybos ir chemijos pramonės, apyvartos dalį užtikrina būtent eksportas.

Šiaurės Reinas-Vestfalija glaudžiai bendradarbiauja su ZARA jūrų uostais¹ ir dviem tarptautiniais oro uostais, todėl yra svarbus visos Federacinės Respublikos paskirstymo mazgas. Daugiausiai prekių į Šiaurės Reina-Vestfaliją importuojama iš Nyderlandų, Kinijos, Prancūzijos ir Belgijos.

Dėl itin didelio gyventojų skaičiaus ir išsidėstymo Europos centre, Šiaurės Reinas-Vestfalija pritraukia bene daugiausiai tiesioginių užsienio investicijų visoje Vokietijoje. Vadovaujantis Vokietijos centrinio banko duomenimis, šiame regione sutelkta 29,5% visų tiesioginių investicijų Vokietijoje. Šioje srityje jis pirmauja tarp kitų federacinių žemių, gerokai aplenkdamas Hesoną ir Bavariją. Daugiau nei 19 000 užsienio bendrovių koordinuoja savo veiklą Vokietijoje ir Europoje iš šio regiono. Pagrindinės šalys, investuojančios į Šiaurės Reina-Vestfaliją, yra Jungtinė Karalystė, Jungtinės Valstijos, Nyderlandai, Japonija, Prancūzija ir Kinija.

Užsienio bendrovės, be kita ko, itin vertina gerą susisiekimą su potencialiais klientais, nes apie 160 mln. žmonių arba beveik trečdalis visų Europos Sąjungos vartotojų gyvena 500 km spinduliu nuo regiono sostinės Diuseldorfo.

1) Zebriugės, Amsterdamo, Roterdamo ir Antverpeno uostai.

Be to, Šiaurės Reino–Vestfalijos regione yra puikiai išplėtotas mokslo įstaigų tinklas. Jame veikia šeši iš dešimties stambiausių Vokietijos universitetų ir daugiau nei 70 aukštojo mokslo įstaigų.

Gerai kaimynai

Reino krašto metropolinis regionas ir Rūro didmiestis yra vienos tankiausiai apgyvendintų metropolinių Vokietijos zonų, kuriose gyvena apie 11 mln. gyventojų. Metropolinio regiono miestai yra glaudžiai susieti policentrinėje regioninėje struktūroje. Dėl šio fakto ir miestų artumo būtinas glaudus administracijų bendradarbiavimas.

Tas pats pasakytina apie teritorijas, besiribojančias su Belgija ir Nyderlandais, kuomet bendradarbiavimas ir gera kaimynystė peržengia regiono sienas.

Nors Šiaurės Reino–Vestfalijos ekonomika yra stipresnė už vidutinę Europoje, vis dėlto pagrindinėse srityse esama spragų ir trūkščių. Jų pašalinimas leis sustiprinti pažangų, tvarų ir integracinį augimą šiuo ES finansavimo laikotarpiu. Nepaisant didelio aukštojo mokslo įstaigų skaičiaus, palyginimas su kitais šalies regionais rodo, kad Šiaurės Reino–Vestfalijos regiono įmonės atsilieka mokslinių tyrimų ir investavimo srityse. Be to, mokslinių tyrimų veikla Šiaurės Reino–Vestfalijos regione nėra pakankamai orientuota į pagrindinius ekonominius ir socialinius iššūkius, visų pirma skaitmeninimą ir naujas judumo koncepcijas.

Lyginant šalies mastu, Šiaurės Reino–Vestfalija atsilieka kuriant novatoriškas bendroves ir didelį augimo potencialą turinčius startuolius. MVĮ neišnaudoja svarbaus augimo potencialo, visų pirma kalbant apie tarptautinimą ir išteklių bei energijos vartojimo efektyvumą, ir teigia susiduriančios su augimo trūkščiais (komercinės patalpos, biurokratija ir nepakankama infrastruktūra).

Prisitaikymas prie pokyčių

Regiono suvartojama daug energijos, todėl jam itin aktualus išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis. Energetikos revoliucijos sąlygomis atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir elektros tinklų stabilumo problemos tampa itin rimtais iššūkiams.

Dėl pastaraisiais dešimtmečiais įvykusių esminių struktūrinių pokyčių Šiaurės Reino–Vestfalijos regionui tenka susidurti su didžiuliais regioniniais ir sektoriniais skirtumais. Pramonės struktūrų eksploatavimo nutraukimas bei jų rekonstrukcija ir šios pertvarkos pasekmės, energetikos revoliucijos spartinama rekonstrukcija ir demografiniai pokyčiai keičia daugelio miestų ir regionų ekonominį ir socialinį pagrindą. Socialinės problemos

didmiesčiuose ir priemiesčiuose kyla dėl skurdo ir atskirties. Šiems skirtumams įveikti būtini sprendimai, galintys neutralizuoti šiuos pokyčius.

Šiuo metu Europos regionuose vyksta struktūriniai pokyčiai, kuriems, be kita ko, būdingi skaitmeninimas, energetikos revoliucija, demografinės tendencijos ir globalizacija. Artimiausioje ateityje šie struktūriniai pokyčiai turės didžiulės įtakos Šiaurės Reino–Vestfalijos regionui.

Dėl geografinės padėties ir tarptautinės priklausomybės šis regionas patiria ypatingą pasaulinių ir Europos tendencijų įtaką. Tai kelia sunkumų ir suteikia galimybių. Šiuo pokyčių laikotarpiu Šiaurės Reino–Vestfalijos pasiekta pažanga, kurią užtikrina regiono kosmopolitinis požiūris, ekonominė galia ir glaudus bendradarbiavimas su savo kaimynais, turės įtakos kitiems Europos regionams. ■

Europos regioninės plėtros fondas (ERPF) svariai prisideda sprendžiant regionines problemas ir siekiant pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo Šiaurės Reino–Vestfalijoje. ERPF Šiaurės Reino–Vestfalijos veiksmų programa, kuriai šiuo 2014–2020 m. finansavimo laikotarpiu numatyta bendra 2,42 mlrd. EUR suma (pusę jos finansuoja Europa), yra didžiausia programa, skirta Šiaurės Reino–Vestfalijos ekonominei ir struktūrinei politikai finansuoti. Šios programos tikslas yra skatinti augimą bei užimtumą ir užtikrinti sėkmingą ateitį. Didžiausia dalis programos lėšų, t. y. 38% arba 931 mln. EUR (50% finansuoja ES), skirta moksliniams tyrimams, technologinei plėtrai ir inovacijoms stiprinti, 14% arba 349 mln. EUR – MVĮ konkurencingumui skatinti. Ketvirtadalis programos lėšų, t. y. 582 mln. EUR, skirtas išmetamam anglies dioksido kiekiui mažinti, penktadalis (465 mln. EUR) investuotas į tvarią miestų bei jų rajonų plėtrą ir socialinę prevenciją.

Svarbiausia kryptis – inovacijos

Šiaurės Reino-Vestfalijos žemės ekonomikos reikalų, inovacijų, skaitmeninimo ir energetikos ministras prof. Andreas Pinkwart kalba apie ES regioninės politikos svarbą ekonomikai.

Ministre, ERPF veiklai Šiaurės Reine-Vestfalijoje vadovaujanti institucija yra jūsų ministerijoje. Ar ERPF finansavimas ekonominei ir socialinei sanglaudai stiprinti yra pagrįstas ir būtinas tokiame palyginti turtingame regione, kaip Šiaurės Reinas-Vestfalija?

Vienas Europos Sąjungos sanglaudos tikslų yra parama regionams, kuriuose vyksta struktūriniai pokyčiai. Pastaraisiais dešimtmečiais Šiaurės Reino-Vestfalijos ekonomika pasikeitė iš esmės – ne vien gavybos ar plieno pramonės sektoriuose. ERPF svariai prisidėjo sprendžiant su šiais pokyčiais susijusias problemas. Skaitmeninimui įgavus pagreitį, šiuo metu atsirito nauja struktūrinių pokyčių banga. Tą jaučia ir Šiaurės Reino-Vestfalijos bendrovės, glaudžiai susijusios su Europos ir pasaulio ekonomika. Struktūrinių fondų lėšos turi būti naudojamos žvelgiant į ateitį ir orientuotos į dabartinius bei ateities iššūkius.

Didžioji Šiaurės Reino-Vestfalijos ERPF programos lėšų dalis skirta moksliniams tyrimams ir inovacijoms, siekiant sustiprinti įgyvendinimą nukreiptą jų potencialą ir padėti bendrovėms tapti labiau novatoriškomis. Kaip prie to prisideda Europos finansavimas?

Svarbiausia kryptis yra inovacijos. Mūsų regionas svarbus Europai ne vien savo pramone. Jame veikia itin daug aukštojo mokslo įstaigų ir mokslo tiriamųjų institucijų. Esu dirbęs aukštųjų mokyklų dėstytoju ir vadovu. Remdamasis savo patirtimi galiu pasakyti, jog labai svarbu, kad mokslinių tyrimų rezultatai ir sėkmingi projektai ne liktų popieriuje, o būtų pritaikyti ekonomikai ir visuomenei. Aukštojo mokslo įstaigų atžalinės įmonės gali padėti įgyvendinti geras idėjas ekonomikoje, kurios virsta sėkmės istorijomis. Puikus pavyzdys – Acheno technikos universitete įgyvendinant „StreetScooter“ iniciatyvą sukurtas elek-

tromobilis, kurių tūkstančius yra įsigijusi Vokietijos pašto paslaugų tarnyba DHL.

Maždaug penktadalis Šiaurės Reini-Vestfalijai skirtų ERPF lėšų skirtas tvariai miestų ir jų rajonų plėtrai. Kokią plėtros strategiją yra numatęs Šiaurės Reino-Vestfalijos regionas ir kaip ES lėšomis finansuojami projektai prisideda prie kasdienio gyvenimo regione gerinimo?

Nepaisant gerų ekonominės veiklos rezultatų, Šiaurės Reino-Vestfalijos regione apstu teritorinių skirtumų. Tankiai apgyvendintose vietovėse, pavyzdžiui, Reino krašto ir Rūro metropoliniame regione, šie skirtumai akivaizdūs mažose teritorijose. Tačiau didesnių regionų statistika neatspindi padėties atskiruose miestų rajonuose. Norint veiksmingai ir tvariai išspręsti daugumos miestų rajonų problemas, jiems reikia skubios pagalbos.

„Jau 25 metus vykdomas aktyvus tarpvalstybinis bendradarbiavimas užtikrina apčiuopiamą bei tikrą naudą ir skatina bendros ekonominės erdvės plėtrą.“

Todėl ERPF Šiaurės Reino-Vestfalijos veiksmų programa yra grindžiama integruotu požiūriu, leidžiančiu spręsti ekonomines, socialines ir ekologines problemas vietos lygmeniu. Šis požiūris yra ganėtinai sudėtingas ir reikalauja laiko. Ateityje reikėtų sumažinti teritoriniu požiūriu integruotų priemonių įgyvendinimo administracinę naštą, kad suinteresuotosios šalys turėtų daugiau laiko tiesioginiam darbui atlikti. Investuodami į aplinką ir kovą su klimato kaita, norėtume ne tik prisidėti prie pasaulinių tikslų siekimo, bet ir pagerinti savo piliečių gyvenimo kokybę.

Ar Šiaurės Reinas-Vestfalija turi naudos iš Europos teritorinio bendradarbiavimo programų ar iniciatyvų?

Suinteresuotieji asmenys stiprina tarpautinį bendradarbiavimą Europos vidaus rinkoje ir už jos ribų. Šiaurės Reino-Vestfalijos regionui tai itin palanku, nes jis ribojasi su Belgija ir Nyderlandais. Todėl mes vertiname Europos teritorinį bendradarbiavimą ir noriai bendradarbiaujame su savo europiniais kaimynais. Jau 25 metus vykdomas aktyvus tarpvalstybinis bendradarbiavimas užtikrina apčiuopiamą bei tikrą naudą ir skatina bendros ekonominės erdvės plėtrą.

Mūsų prioritetas yra aiškus: teikti paramą moksliniams tyrimams ir technologinei

plėtrai bei stiprinti mažųjų ir vidutinių įmonių konkurencingumą. Norime, kad mūsų piliečiai pajustų Europos bendradarbiavimo naudą savo kasdieniame gyvenime. Pavyzdžiui, įgyvendinami projektai padeda sienas kertantiems asmenims spręsti administracinius klausimus, mokytis kaimynų kalbos ir įsitraukti į tarpvalstybinę pilietinę visuomenę.

Ką pasakytumėte apie sanglaudos politikos po 2020 m. kriterijus, temas ir finansavimo būdus?

Mes nagrinėjame pasiūlymus dėl būsimųjų ES daugiamečių finansinių programų bei sanglaudos politikos ir aktyviai dalyvaujame diskusijose. Neseniai Vokietijos Federacinės Respublikos Bundesratas išreiškė savo nuomonę dėl diskusijoms skirtų dokumentų ir dėl būsimojo finansavimo iš struktūrinių fondų. Šiaurės Reinas-Vestfalija aktyviai dalyvavo šiame procese, nes mums labai svarbu, kad procesai būtų supaprastinti ir kad lėšos greitai ir nekliudomai pasiektų gavėjus. Sudėtingi patvirtinimo ir patikros procesai stabdo regionų tvarumą.

Kad regioninė politika taptų išties veiksminga, visi regionai turi gauti reikiamą finansavimą. Šiuo metu pusė mūsų įgyvendinamų programų finansuojamos ES lėšomis, pusė – valstybės ir projektų partnerių lėšomis. Taigi, sumažinus europinių lėšų dalį, kiltų abejonių dėl tolesnio programų įgyvendinimo. ■

Ministerium für Wirtschaft, Innovation,
Digitalisierung und Energie
des Landes Nordrhein-Westfalen

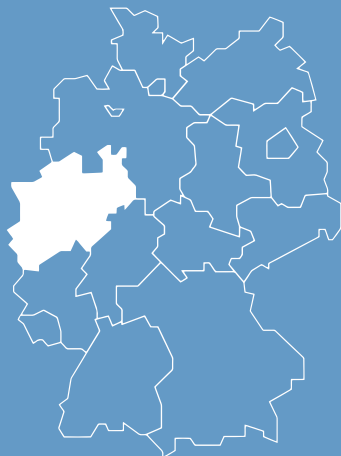
Šiaurės Reinas–Vestfalija

GYVENTOJŲ SKAIČIUS: Šiaurės Reinas–Vestfalija šiaurėje ir šiaurės rytuose ribojasi su Žemutine Saksonija, pietryčiuose su Hesenu, pietuose su Reino kraštu–Pfalcu, o vakaruose – su Belgija ir Nyderlandais. 2016 m. duomenimis, beveik 2 milijonai iš 17,9 milijonų šio regiono gyventojų yra užsieniečiai. Reino–Rūro aglomeracija, kurioje gyvena apie 10 milijonų gyventojų, yra viena iš 30-ies didžiausių metropolinių teritorijų pasaulyje.

EKONOMIKA: Regiono BVP, kuris yra 647 067 mln. EUR (2015 m. duomenimis) arba 36 500 EUR vienam gyventojui, sudaro 126% ES vidurkio (2015 m. duomenimis). 2015 m. išlaidos moksliniams tyrimams ir technologinei plėtrai siekė 1,96% BVP. Šiaurės Reinas–Vestfalija yra svarbus pramonės regionas ir pagrindinis ES energetikos regionas, pagaminantis maždaug trečdalį visos Vokietijos elektros energijos. Šiaurės Reino–Vestfalijos regione įsikūrusios 25 iš penkiasdešimties stambiausių Vokietijos bendrovių. Taip pat tai yra vienas svarbiausių komercinių centrų, kuriame veikia dauguma Vokietijos stambiausių mažmeninės prekybos bendrovių.

DARBO RINKA: Darbo rinka regione yra labai nevienoda – kai kuriuose miestuose, visų pirma Rūro teritorijoje, ji yra ganėtinai silpna, o kitur – Reino krašte, Diuseldorfe, Kelne, Bonoje ir jų apskrityse – pakankamai dinamiška. 2017 m. lapkričio mėn. nedarbo lygis Šiaurės Reine–Vestfalijoje siekė 7,7%, tuo tarpu visos šalies nedarbo lygis siekė 6,3%. Pagrindiniai užimtumo šaltiniai yra šie: metalų ir elektros įrangos gamyba, didmeninė ir mažmeninė prekyba, motorinių transporto priemonių priežiūra ir remontas, stacionarinės globos paslaugos ir socialinis darbas.

PAGRINDINIAI SEKTORIAI: Centrinis Reino krašto–Rūro regionas yra svarbiausia šalies pramonės, gavybos ir energijos gamybos zona. Prie Rūro ir Acheno kasamos bituminės akmens anglis, į vakarus nuo Kelno – rausvosios anglis, nors nemažai kasyklų jau uždaryta. Rūro ir Reino naftos perdavimo įmonės su Šiaurės jūros uostais sujungtos naftotiekiu.

Regione pagaminama daugiausiai plieno žaliavos visoje Vokietijoje, o Rūras garsus savo cheminėmis prekėmis, tekstile, stiklo gaminiiais, sunkiąja technika, elektros įranga, tiksliais prietaisais ir alumi. Pietinėje Reino krašto–Rūro regiono dalyje sutelkta geležies, metalurgijos ir tekstilės pramonė. Pakeitęs ekonominę struktūrą ir įvaidį, dabar šis regionas yra vienas svarbiausių Vokietijos aukštųjų technologijų centrų.

Rūrą supa didžiuliai komercinių ūkių, sodų ir vaismedžių sodų plotai. Pietuose auginami kviečiai ir cukriniai runkeliai, šiaurėje – vaisiai ir daržovės, o Miunsterio kraštas ir Reino žemupys garsėja ten auginamais galvijais ir kiaulėmis.

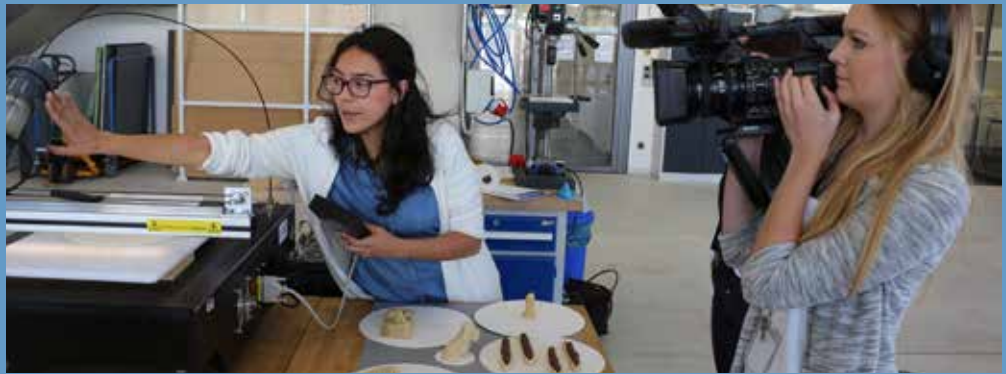
PAŽANGIOJI SPECIALIZACIJA: Restruktūrizuota regiono pramonės politika yra orientuota į aštuonias eksperimentines rinkas, kuriose dėl pažangiosios specializacijos yra įgijusi patirties. Tai naujos medžiagos, mašinų ir įrangos inžinerijos ir (arba) gamybos technologija, sveikata, informacinės ir ryšių technologijos, transportas ir logistika, energetika ir aplinka, gyvybės mokslai ir kūrybos pramonė. Šiaurės Reinas–Vestfalija kuria technologijų perdavimo strategiją, visų pirma skirtą MVĮ, universitetams ir mokslo tiriamosioms institucijoms, ir į mokslinius tyrimus orientuotu požiūriu susieja eksperimentines rinkas.

REINO ŽEMUPIO 3D KOMPETENCIJŲ CENTRAS. PRIDĖTINIŲ TECHNOLOGIJŲ GALIMYBĖS

Trimatis spausdinimas, pradedant prototipų kūrimu ir baigiant galutinių produktų gamybą, yra didžiulis potencialas smulkaus verslo rinkai. Tai užtikrina spartesnį naujų produktų kūrimą ir gamybą. Siekdami integruoti trimačio spausdinimo temą į savo studijas ir įtvirtinti ją regione, trys Šiaurės Rei-

no-Vestfalijos universitetai – Reino-Valio taikomojo mokslo universitetas, Rūro taikomojo mokslo universitetas ir Acheno technikos universitetas – ėmėsi „FabLab“ veiklos.

„FabLab“ arba gamybos laboratorija yra aukštųjų technologijų dirbtuvė, kurioje galima pavieniui ar bendrai gaminti norimus gaminius, ir kuri skatina tokios gamybos sklaidą. Atvirų novatoriškų procesų ir asmeninių gamybos technologi-

jų susiejimas yra ilgalaikės vizijos dėl atskirų vienetinių gaminių kūrimo ir gamybos dalis.

Trys universitetai – projekto partneriai – kuria Reino žemupyje trimačių technologijų kompetencijos ir tęstinio mokymo centrą, kuriame bus įgyvendina-

mos iniciatyvos ir išnaudojamos „FabLab“ išbandytos gamybos galimybės. Pagrindinis šio centro tikslas yra ilgalaikis skaitmeninės gamybos įgūdžių įtraukimas į įvairias studijų programas. Kitas siekis yra įsteigti Gamybos akademiją – skaitmenine gamyba grindžiamą tarptautinę mokymo programą.

Be to, 3D kompetencijų centre darbuotojai gali užmegzti ryšius su trimates technologijas naudojančiomis ar jomis besidominčiomis bendrovėmis ir rengti mokomąją medžiagą pramonei ir prekybai. Taip pat jie, bendradarbiaudami su mokytojais, rengia mokomąją medžiagą mokykloms ir organizuoja seminarus.

Reino žemupio 3D kompetencijų ir mokymo centras suburia mokslo, pripažintų bendrovių bei startuolių inovacijų siekius ir suteikia jiems galimybes pritaikyti skaitmeninės gamybos taikomąsias programas ekonomikos ir visuomenės naudai.

FINANSAVIMAS

Bendra investicijų suma –
3714 287 EUR,

iš jų:

1 857 143 EUR – ERPF lėšos
1 485 715 EUR – regiono lėšos

PROJEKTO PARTNERIAI

Reino-Valio taikomojo mokslo universitetas
Rūro taikomojo mokslo universitetas
Acheno technikos universitetas

ERENFELDO DIZAINO CENTRAS. MIESTŲ PLĖTROS PROCESŲ PAGRINDAS

Ženklas „Pagaminta Erenfelde (Kelnas)“ netrukus bus žinomas visoje šalyje. Erenfeldo dizaino centras, įgyvendindamas savo idėjas ir siekius, yra pasiryžęs paversti Kelno Erenfeldo rajoną kūrybiškumo ir novatoriško dizaino centru. Centras, subūręs jaunos kūrybingos žmonės vienoje erdvėje, išvystė naujas darbo, vertės ir novatoriškų idėjų bei produktų kūrimo formas.

Kelno Erenfeldo rajonas yra puikus dinamiškos erdvės jaunimui iš viso pasaulio ir eksperimentiniam dizainui pavyzdys. Šiai nedideliai, postindustrinei ir tarpkultūrinei infrastruktūrai buvo lemta tapti novatoriška ir eksperimentine smulkiojo kūrybiško verslo, dizaino, pažangiųjų

technologijų, alternatyvios rinkodaros, komunikacijų ir turizmo erdve. Rengiant veiksmų planą buvo išplėtotą koncepcija dėl dizaino kompetencijų centro įkūrimo, jo reikmėms pritaikant esamą teritoriją ir pastatus.

FINANSAVIMAS

Bendra investicijų suma –
976 637 EUR,

iš jų:

483 900 EUR – ERPF lėšos
290 339 EUR – regiono lėšos

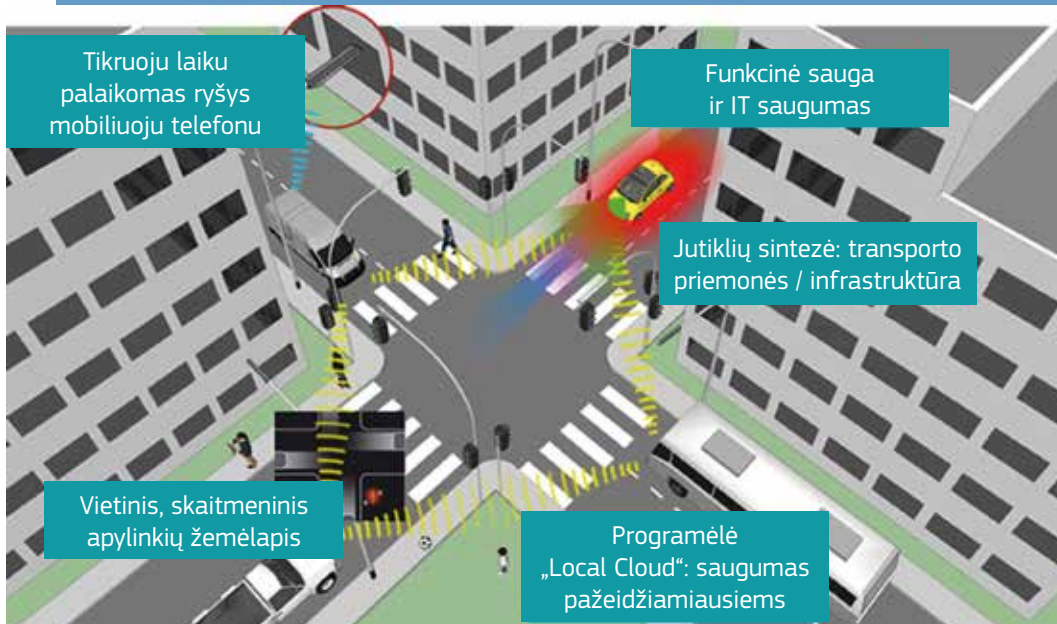
PROJEKTO PARTNERIAI

Erenfeldo dizaino centras, Kelnas
<http://www.d-q-e.net/>

Erenfeldo dizaino centrai pavyko įkalbėti jaunus Vokietijos ir kitų šalių dizainerius čia įsikurti ir susiburti į kūrybingą bendruomenę. Šiame centre rengiami mokymo kursai ir seminarai apie naujas dizaino sritis. Be to, jame teikiama informacija apie finansavimo galimybes, paskolas ir rizikos kapitalą.

Sutelkęs kūrybiškus žmones į vieną erdvę ir suderinęs įvairiapusę įtaką, Erenfeldo dizaino centras atspindi tikrąją ženklo „Pagaminta Erenfelde (Kelnas)“ prasmę: nauji ir kokybiški produktai, naujos darbo vietos, vertės grandinių pokyčiai ir alternatyvūs darbo metodai.

„INVERSIV“ – AUTONOMINIAI AUTOMOBILIAI DIDMIESČIUOSE

Autonominiai automobiliai – ne utopija. Tik laiko klausimas, kada jie okupuos mūsų kelius. Pirmuosius ženklus jau matome. Nieko nebestebina nukrypimo nuo kelio juostos įspėjamosios sistemos ir pagalbinės persirikiavimo į kitą eismo juostą ar stabdymo sistemos. Pasiekta techninė pažanga tik dar labiau sustiprina automatizuoto vairavimo galimybę.

Sukurtos sistemos nesunkiai susidoroja važiuojant greitkeliais, tačiau vairavimas mieste tebėra nemen-

kas iššūkis. Puikus to pavyzdys – Šiaurės Reino-Vestfalijos regionas su daugybe greitkelių ir miestų, kuriuose eismas itin intensyvus. Didmiesčiuose pernelyg daug kintamųjų rodiklių ir veiksnių, prie kurių reikia priderinti sistemas, kad jos būtų tinkamai aiškinamos ir įgyvendinamos.

Beje, eismo miestuose kontroliavimas gali užtikrinti dominavimą kitose srityse. „InVerSiv“ projektas – tai atsakas į šį iššūkį, kurio tikslas yra sukurti „išmaniąją saugaus vairavimo didmiesčiuose transporto infrastruktūrą“. Siekdami sukurti saugesnę automatizuotą vairavimą, tyrėjai gretina visus turimus duomenis.

Transporto priemonių jutikliai gali būti tinklais susieti su aplinką fiksuojančiais kelių infrastruktūros jutikliais. Gavus informaciją iš vietos ir pasaulinių centrų, sukuriamas išsamus aplinkos vaizdas.

Su transporto priemonėmis komunikuojantys šviesoforai, tarpusavyje komunikuojančios transporto priemonės, sistemoje įdiegtos debesijos programėlės – visa tai gali paversti automatizuotą vairavimą miestuose realybe. Realios aplinkos sąlygose atliekami bandymai parodo, ar mokslinių tyrimų rezultatus galima įgyvendinti tikrovėje. Įgyvendinus šį projektą, jo rezultatais galės naudotis kitų projektų vykdytojai.

FINANSAVIMAS

Bendra investicijų suma – 1 720 304 EUR,

iš jų:

1 320 991 EUR – ERPF lėšos
399 313 EUR – regiono lėšos

PROJEKTO PARTNERIAI

„CommAgility Ltd“

„adesso AG“

Dortmundo technikos universitetas

„Wilhelm Schröder GmbH“

„SGS-TÜV Saar GmbH“

NEPALANKIAI TEMPERATŪRAI ATSPARUS RADIO DAŽNINIO ATPAŽINIMO (RDA) ATSAKIKLIS XTC-ID

Dauguma žmonių žino apie brūkšninius kodus, kuriais naudojantis paprasta patikrinti ne tik parduotuvėse, bet ir sandėliuose esančias prekes. Pašto siuntoms taip pat dažnai suteikiamas brūkšninis arba greitojo atsako kodas. Deja, dėl nepalankių oro sąlygų arba transportavimo metu nutinka taip, kad šie kodai būna pažeidžiami.

Kadangi RDA atsakikliai yra gerokai patvaresni, jie vis dažniau naudojamas logistikoje. Naudojant įprastinę technologiją pagaminti atsakikliai gali būti naudojami iki 125 °C temperatūroje, tačiau nėra atsparūs ekstremalioms ar nepalankioms oro sąlygoms. Pakavimo ir gamybos pramonėje, visų pirma plastikų gamyboje, dažnai reikalinga itin aukšta temperatūra.

FINANSAVIMAS

Bendra investicijų suma – 3 569 579 EUR,
iš jų:
1 784 789 EUR – ERPF lėšos
266 925 EUR – regiono lėšos

PROGRAMA

INTERREG Vokietijos ir Nyderlandų bendradarbiavimo programa

Projektas XTC-ID yra vykdomas įgyvendinant INTERREG iniciatyvą. Projekto partneriai – bendrovės „IMST GmbH“ iš Kampo Lintforto ir Tventės universiteto vadovaujamas bendrovių konsorciumas – kuria naują RDA mikroschemą.

Atsakiklis su tokia mikroschema užtikrins saugų ir tikslų atpažinimą nepalankiomis oro sąlygomis, t. y. esant itin aukštai ar žemai temperatūrai. Projekto tikslas yra pristatyti itin patvarią ir unikalią „nepalankiai temperatūrai atsparios mikroschemos atpažinimo technologiją“ tiems atvejams, kai įprastinės atpažinimo sistemos yra neveiksmingos.

PAŽANGIŲ PASLAUGŲ GALIA. SAVARANKIŠKUMO SENATVĖJE IŠSAUGOJIMAS

Žmonės sensta ir tampa mažiau pajėgūs. Šalyje trūksta slaugytojų, kurie galėtų tinkamai pasirūpinti vyresnio amžiaus žmonėmis, o aprūpinimo ir viešųjų paslaugų kainos sparčiai auga. Projekto „Pažangių paslaugų galia“ rengėjai pasitelkė pažangias skaitmenines technologijas ir išmaniąsias sistemas, kurios padės vyresnio amžiaus žmonėms kuo ilgiau išlikti savarankiškais.

Projekto komanda ir partneriai naudoja išmaniuosius tarpusavyje susietus prietaisus ir taiko daugybę technologijų, kurias jų kurtose programėlėse tenka gerokai supaprastinti arba sukurti naujas tarpusavio sąsajas. Jau sukurtos programėlės, kurios fiksuoja kritimus, skysčių pusiausvyrą, vaistų vartojimą ir pagrindinius organizmo būklės rodiklius. Šios programėlės – tai specialios jutiklių sistemos, grindžiamos naujausių taikomųjų mokslinių tyrimų rezultatais. Pavyzdžiui, lubų apšvietime įmontuoti išmanieji į kritimą reaguojantys jutikliai, kraujospū-

džio matuokliai, siunčiantys rezultatus į duomenų bazę, ir skubios pagalbos sistemos, stebinčios asmens sveikatą ir įspėjančios apie problemas.

Sutelkę šias sistemas projekto „Pažangių paslaugų galia“ rengėjai stebi procesus, sąsajas bei pokyčius ir gali aktyviai į juos reaguoti arba iš anksto užkirsti kelią pavojingoms situacijoms. Išmaniosios programėlės įvertina pavojingas situacijas namuose ir nustato vienišų žmonių poreikius. Be to, norėdami parengti tinkamus pasiūlymus verslui, tyrėjai aiškinasi tokios sistemos ekonominę naudą.

FINANSAVIMAS

Bendra investicijų suma –
1 384 386 EUR,
iš jų:
692 193 EUR – ERPF lėšos
276 877 EUR – regiono lėšos

PROJEKTO PARTNERIAI

„VIVAI Software AG“
(vadovauja konsorciui)
Dortmundo taikomojo mokslo universitetas
DOGEWO 21
„Fraunhofer-InHaus-Center“
„Hüberthal Nursing Service“
„Dortmund InHaus GmbH“

PANORAMA
dėkinga už Jūsų
indėlių!

„Savais žodžiais“ – tai žurnalo *Panorama* skiltis, kurioje vietos, regioninio, nacionalinio ir Europos lygmenų suinteresuotieji subjektai dalijasi savo planais 2014–2020 m. laikotarpiui ir išsako savo nuomonę apie itin svarbias sanglaudos politikos po 2020 m. diskusijas.

Panorama laukia atsiliepimų Jūsų gimtąja kalba. Juos galėsime skelbti būsimuose leidimuose. Susisiekite su mumis adresu region-panorama@ec.europa.eu dėl tolesnės informacijos apie Jūsų atsiliepimo pateikimo terminus ir rekomendacijas.

ES sanglaudos politika po 2020 m. Parama naujiems ir tradiciniams poreikiams

1991 m. susivienijus Vokietijai, ES sanglaudos politika itin svariai prisidėjo prie sėkmingo pertvarkos proceso Brandenburge, visų pirma stiprinant konkurencingumą ir gerinant užimtumą šiame regione. Įgyvendinant šią politiką, nuo 2014 m. Brandenburgas yra įtrauktas į finansuojamų pereinamojo laikotarpio regionų kategoriją.

Nepaisant teigiamų regiono plėtros rezultatų, pasiektų laimėjimų įtvirtinimas ir tolesnis jų stiprinimas po 2020 m. be ES paramos yra neįmanomas. Regione dar nesukurta savarankiška ekonominė struktūra ir iki 2020 m. nebus pašalintos įvairios plėtros spragos, kaip antai menkas mokslinių tyrimų ir inovacijų privačiame sektoriuje lygis ir nepakankama integracija į tarptautinės ekonomikos ciklus.

Tokiems regionams, kaip Brandenburgas Vokietijos rytuose, tenka įdėti nemažai pastangų, norint išsilaikyti tarp labiau išsivysčiusių regionų Vokietijos vaka-

Katrin Müller-Wartig,
Atsakinga už ES ekonominę ir finansų politiką bei ES lėšų koordinavimą Teisingumo ministerijos Europos reikalų ir vartotojų apsaugos skyriaus vadovė, Brandenburgas, Vokietija

ruose ir didžiausią ES finansavimą gaudančių kaimyninių Vidurio ir Rytų Europos regionų.

Todėl Brandenburgas pasisako už tai, kad sanglaudos politika ir po 2020 m. būtų įgyvendinama visuose Europos regionuose. Sanglaudos politika yra pagrindinė ES investicijų politika, todėl ji turi išsaugoti savo svarbų vaidmenį daugiametėje finansinėje programoje. Ji yra ES

„Dėl sanglaudos politikos įgyvendinamų projektų Europos Sąjunga tapo labiau matoma ir apčiuopiama vietos žmonėms. Tai yra ypatinga Europos pridėtinė vertė.“

tikslų ir prioritetų perdavimo Europos regionuose mechanizmas. Be to, dėl sanglaudos politikos įgyvendinamų projektų Europos Sąjunga tapo labiau matoma ir apčiuopiama vietos žmonėms. Tai yra ypatinga Europos pridėtinė vertė.

Pagrindinis sanglaudos politikos dėmesys turėtų būti ir toliau skiriamas mažiau išsivysčiusiems regionams, tačiau Brandenburgas įsitikinęs, kad reikėtų padidinti finansavimą šios politikos lėšomis ir pereinamojo laikotarpio bei labiau išsivysčiusiems regionams. Šie regionai daugiau nei vidutiniškai prisideda prie ES ekonominės galios ir bendrų tikslų siekimo. Pereinamuosius regionus reikėtų remti tikslinėmis veiksmingomis investicijomis mažiau išsivysčiusių regionų naudai.

Brandenburgas kritiškai vertina atskiro fondo, kuris skatintų nacionalines struktūrinės reformos sanglaudos politikos lėšomis, įsteigimą ar sanglaudos politikos dėmesio sutelkimą bendrosioms valdžios sektoriaus struktūrinėms reformoms. Struktūrinės reformos yra tvarios tik tuomet, jei vietoje yra remiamos tikslinėmis struktūrinėmis priemonėmis, kaip antai inovacijų skatinimu, parama MVĮ ar kvalifikuotų specialistų rengimu. Išteklių naci-

onalinėms struktūrinėms reformoms didinimas regionuose tokiomis sanglaudos politikos priemonėmis neduotų norimo rezultato.

Nepaisant dėl Jungtinės Karalystės išstojimo iš ES kilusių sunkumų, būsimoji daugiametė finansinė programa turi atliepti daugybę naujų iššūkių, su kuriais tenka susidurti ES. Taigi, Brandenburgas ragina stiprinti ES finansus, kad svarbiems nau-

jiesiems ES prioritetams energetikos, klimato, migracijos ir saugumo srityse netektų konkuruoti su tradicinėmis ES sanglaudos politikos sritimis. ■

Tinkamas finansavimas yra lemiamas Europos sanglaudos veiksnys

Sanglaudos politika yra ES svarbiausia investavimo politika, kurios pagrindinis tikslas yra įgyvendinti savo strateginius prioritetus mokslinių tyrimų ir inovacijų, energetikos ir aplinkos, gamybos sistemų konkurencingumo ir socialinės sanglaudos srityse. Sumažinus sanglaudos politikos po 2020 m. biudžetą, ši politika praras savo „raison d'être“.

Nauji iššūkiai gynybos, imigracijos ir saugumo srityse, su kuriais susiduria ES, turi didžiulį finansinį poveikį naujam biudžetui, kaip, beje, ir Jungtinės Karalystės išstojimas iš ES.

Europos Komisija ragina valstybes nares padidinti savo įnašus į ES daugiametę finansinę programą ir skirti ne 1,03 %, o maždaug 1,15 % šalies BVP.

» *Labai nerimauju dėl galimo biudžeto sumažinimo, nes tai turės negrįžtamų pasekmių sanglaudos politikos ateičiai ir padidins visų Europos regionų skirtumus.* «

Pritariu šiam raginimui didinti ES biudžetą, užtikrinsiantį ilgalaikį planavimą ir investicijų stabilumą.

Tačiau net jei valstybės narės ir sutiks padidinti savo įnašus į ES biudžetą, išlieka galimybė, kad sanglaudos politikos po 2020 m. biudžetas bus sumažintas 15 % ar net 30 %.

Enrico Rossi,
Toskanos prezidentas,
Periferinių pajūrio regionų
konferencijos vicepirmininkas,
atsakingas už sanglaudos politiką,
Italija

Labai nerimauju dėl galimo biudžeto sumažinimo, nes tai turės negrįžtamų pasekmių sanglaudos politikos ateičiai ir padidins visų Europos regionų skirtumus. Siekiant užtikrinti, kad ES ir toliau remtų sanglaudos, solidarumo ir investavimo į visus ES regionus tikslus, plataus užmojo biudžetas sanglaudos politikai yra tiesiog būtinas.

Be to, sanglauda yra būtina sąlyga bendrosios rinkos konkurencingumui užtikrinti. Ji remia skirtingų teritorijų konvergencijos tikslus bei teritorinės plėtros politiką ir

skatina administravimo patirties bei gerosios praktikos mainus.

Komisija taip pat siūlo sukurti struktūrinių reformų priemonę ir numatyti jai maždaug 25 mlrd. EUR biudžetą. Ateityje ši priemonė taptų sanglaudos politikos dalimi, nors ir teiktų paramą valstybių narių biudžetui. Šis pasiūlymas kelia didžiulį nerimą, nes kyla nemažai klausimų dėl šios priemonės teisingumo ir jos veikimo bei demokratinės atskaitomybės.

Kai gegužės 2 d. Komisija paskelbs ilgai lauktą pasiūlymą dėl ES biudžeto, prasiždės rimtos Tarybos ir Parlamento derybos. Tikėtina, kad iki Europos rinkimų, kurie įvyks 2019 m. gegužės mėn., susitarimas bus pasiektas.

Esu įsitikinęs, kad mums reikia veiksmingesnės sanglaudos politikos, kuriai būtų skirtas pakankamas finansinis paketas – bent toks, koks yra dabar. Įnašus galėtų užtikrinti naujos nuosavų išteklių formos

arba iš esmės peržiūrėtos šiuo metu naudojamos formos, kurios nebėra pajėgios atliepti dabartinių ES politinių ir institucinių poreikių. ■

Sanglauda yra sanglauda

Tamara Espiñeira,
Atlanto vandenyno pakrantės miestų konferencijos generalinė sekretorė ir struktūrinio dialogo su ESI fondų partneriais ekspertų grupės narė

Diskusijose dėl biudžeto reikia susitelkti į esmines politikos sritis, kurios yra veiksmingos, o ne vaikytis stebuklingų sprendimų. Dabar mums reikia ambicijų, o ne atsitraukimo, investicijų, o ne taupymo, solidarumo, o ne apkarpyimų.

Kalbos negali prieštarauti priemonėms ir ištekliams, todėl daugiametė finansinė programa (DFP) turėtų orientotis mažiausiai į 1,3 % bendrųjų nacionalinių pajamų.

Be to, negalima pamiršti, kad sanglauda yra sanglauda. Žinoma, sutartis reikia reformuoti, tačiau tai reikia daryti ne dabar, kai svarstoma DFP. Vasario mėn. mūsų pirmininkas pasakė, kad sanglauda yra praktinis subsidarumo pritaikymas (ES sutarties 5 str.). Šis esminis principas yra neginčytinas. Taigi, jei ES gerbia savo vertybes, ji negali prilyginti sanglaudos simboliui paketui įsivaizduojamame biudžete. Dabar, kai dominuoja netikrumas, būtina išsaugoti ES ramsčius.

Norint padidinti sanglaudos politikos veiksmingumą, būtina toliau stiprinti jos lankstumą, supaprastinimą ir koordinavimą, taip prisidedant prie, noriu pabrėžti, prasmingo subsidarumo. Be to, reglamentuose turi būti konsoliduotas ir įtvirtintas partnerystės principas.

„Norint padidinti sanglaudos politikos veiksmingumą, būtina toliau stiprinti jos lankstumą, supaprastinimą ir koordinavimą, taip prisidedant prie, noriu pabrėžti, prasmingo subsidarumo.“

Siekiant didesnės Europos sanglaudos, geriausia priemonė, panašu, yra teritorinis bendradarbiavimas. Tarpvalstybinis bendradarbiavimas yra itin svarbus, tačiau tarptautinis bendradarbiavimas taip pat neturėtų būti ignoruojamas. Nepaisant sunkumų, su kuriais teko susidurti makroregionams, jiems vis dėlto pavyko įrodyti savo teigiamą įtaką teritorijoms. Ši dinamika turėtų būti išlaikyta ir tęsiama (visų pirma Atlanto vandenyno pakrantėje).

Tačiau sanglaudos politika ir DFP neturėtų pamiršti ES miestų struktūros. Kitą laikotarpį Europos miestų darbotvarkė savo ištekliams turėtų prisidėti prie realios miestų politikos suformavimo, naudodamasi ne vien laikinomis priemonėmis (pavyzdžiui, partnerystėmis) ar tik viešindama gerosios patirties pavyzdžius. Tas pats pasakytina apie stiprią jūrų poli-

tiką. „Jūrų galimybės“ yra svarbus augimo šaltinis, taigi, po 2020 m. DFP reikėtų pasinaudoti mėlynąja galimybe.

Pabaigai norėčiau pridurti, kad vedini šių paskatų praėjusiais metais kartu su Iberijos pusiasalio tarpvalstybine asociacija (RIET), Viduržemio jūros pakrančių miestų tinklu bei Adrijos ir Jonijos

jūrų pakrančių miestų forumu (FAIC) sukūrėme platformą „Miestai už bendradarbiavimą“. Teritoriniai miestų tinklai dirba išvien, stiprindami Europos sanglaudą. ■

NAUJIENOS [GLAUSTAI]

DIDESNĖ KOMISIJOS PARAMA PRAMONĖS REGIONAMS SIEKIANT ATSPARIOS IR KONKURENCINGOS EKONOMIKOS

Komisija atrinko šiuos septynis papildomus ES regionus ir valstybes nares, kuriems bus teikiama tikslinė pagalba pagal 2017 m. gruodžio mėn. pristatytus bandomuosius veiksmus pramonės pertvarkos srityje: Kantabriją (Ispanija), Centrą-Luaros Slėnį (Prancūzija), Suomijos

Šiaurės Rytų regioną, Prancūzijos Didžiųjų Rytų regioną ir Didįjį Mančesterį (Jungtinė Karalystė), taip pat Lietuvą ir Slovėniją. Šie regionai ir valstybės narės papildė 2017 m. gruodžio mėn. atrinktus penkis regionus: Aukštutinės Prancūzijos, Šiaurės Vidurio Švedijos, Pjemonto (Italija), Saksonijos (Vokietija) ir Valonijos (Belgija).

Atrinktos institucijos galės parengti ar patikslinti regionų ekonomikos pertvarkos strategijas, grindžiamas jų pažangiosios specializacijos prioritetais. Komisijos tarnybos, išorės ekspertai ir Ekonominio

bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (EBPO) teiks tikslinę pagalbą, kad padėtų pasirengti ateities darbo rinkai, platesniu mastu diegti inovacijas, remti perėjimą prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos ir skatinti verslumą bei integracinį augimą.

Regioninės pertvarkos strategijos turėtų būti parengtos iki 2018 m. pabaigos. ■

DAUGIAU INFORMACIJOS

<https://bit.ly/2jqngre>

„REGIOSTARS 2018“ APDOVANOJIMAI: METAS TEIKTI SAVO GERIAUSIUS PROJEKTUS

Apdovanojimai „RegioStars“ parodo gerą patirtį regionų plėtros srityje ir atkreipia dėmesį į originalius bei novatoriškus projektus, kurie skatina ir įkvepia kitus regionus. Neseniai buvo paskelbtos 2018 m. „RegioStars“ apdovanojimų kategorijos. Štai jos:

► Parama pažangiai pramonės pertvarkai;

- Tvarumo siekimas mažinant išmetamą anglies dioksido kiekį;
- Geresnis viešųjų paslaugų prieinamumas;
- Migracijos problemų sprendimas;

► Speciali 2018 m. tema: Investavimas į kultūros paveldą.

Projektus galima teikti iki balandžio 15 d. Prašome atkreipti dėmesį, kad šiais metais projekto vadovas, įgaliotas vadovaujančiosios institucijos, gali pateikti 2 projektus vienai programai. ■

DAUGIAU INFORMACIJOS

<https://www.regiostarsawards.eu/login.php>

Sanglaudos politika – 30 metų investuojanti į Europos regionų ateitį

Sanglaudos politika yra būtina Europos vienybei. Ją subrandino mintis, kad visos politikos kryptys dėl rinkų integracijos turi būti papildytos politikos kryptimis, užtikrinančiomis integracijos naudą visoms ES valstybėms narėms, regionams ir piliečiams.

Bendrijos politikos kryptys dėl ekonominių ir socialinių skirtumų mažinimo pradėtos įgyvendinti nuo pat Romos sutarties, skiriant joms maždaug 4% ES biudžeto. Pasirašius Suvestinį Europos aktą, 1988 m. sukūrus sanglaudos politiką ir įgyvendinus sėkmingą Sąjungos plėtrą, ilgainiui finansavimas ėmė didėti. Šiuo metu sanglaudos politikai skiriama daugiau nei trečdalis ES biudžeto lėšų.

Keturi pagrindiniai ES sanglaudos politikos principai:

- › susitelkimas į ribotą tikslų skaičių, svarbiausią dėmesį skiriant mažiausiai išsivysčiusiems regionams;
- › daugiametis programavimas, grindžiamas analize, strateginiu planavimu ir vertinimu;
- › papildomumas, užtikrinantis, kad ES finansavimas neatstotų valstybių narių nacionalinių išlaidų;
- › partnerystė, t. y. nacionalinių, vietos ir Europos institucijų dalyvavimas programų rengimo ir įgyvendinimo procese.

Sanglaudos politika, kurios tikslas buvo kompensuoti regionams skirtumus, tapo ekonomikos augimą, konkurencingumą ir naujų darbo vietų kūrimą skatinančia politika. Ji remia plėtros strategijas, aprėpiančias daugybę veiksnių, turinčių įtakos regionų socialiniams, ekonominiams ir aplinkosaugos rezultatams. Dabar ji glaudžiau susijusi su kitomis ES politikos kryptimis, įskaitant ir makroekonomikos valdymą.

COHESION30

„Man regioninė politika pirmiausia yra plėtros, kuri iš paskirstymo rezultatų gauna pridėtinės vertės, įrankis.“

Jacques Delors
Buvęs Europos Komisijos pirmininkas*

* Visą pokalbį rasite 2012 m. Panoramos rudens numeryje Nr. 43

30 projektų

Minėdami sanglaudos politikos trisdešimtmetį, 25–39 puslapiuose pristatome 30 pavyzdinių projektų. Jie rodo, kaip ES struktūriniai ir sanglaudos fondai iš tiesų keičia žmonių gyvenimo kokybę. Išrinkome po vieną projektą iš 28 valstybių narių ir du pavyzdžius, demonstruojančius tarpvalstybinį bendradarbiavimą, kuris visuomet buvo sanglaudos politikos dėmesio centre.

30 metų skaičiais ir faktais

40–49 puslapiuose pateikiame ES sanglaudos politikos vystymosi per pastarojo trisdešimtmečio penkis sėkmingus programavimo laikotarpius apžvalgą. Joje matysite, kokiose srityse buvo koncentruotos ES pastangos kiekvienu laikotarpiu, ir jų teigiamą poveikį naujų darbo vietų kūrimui ir augimui.

Modernus inkubatorius biotechnologijų bendrovėms

Levene įkurtas biotechnologijų inkubatorius – tai daugiavfunkcė erdvė ir laboratorijos biomedicina ir gyvybės mokslais užsiimančioms bendrovėms, turinčioms didelį augimo potencialą. Lankstūs trijų modernių pastatų moduliai yra pakankamai lengvai pritaikomi besiplečiančių įmonių reikmėms. Inkubatoriui teikiama bendroji, techninė ir logistinė pagalba sukuria dinamišką ir palankią aplinką, kurioje biotechnologijų bendrovės gali vystyti savo idėjas ir technologijas. Leveno biotechnologijų inkubatorius yra įsikūręs mokslo parke prie Leveno universiteto ir kolegijų, užtikrinančių tvirtą inovacijų ir verslumo pagrindą. Projekte dalyvauja 15 pirmaujančių mokslinių tyrimų bendrovių, kuriose dirba apie 300 aukštos kvalifikacijos tyrėjų.

<https://www.bio-incubator.be/>

Vandens tiekimo sistemos modernizavimo nauda

Bulgarijos Gabrovo regiono vandens tiekimo sistemos modernizavimas bus naudingas maždaug 63 000 žmonių. Projekte numatyta geriamojo vandens valymo įrenginių rekonstrukcija, naujos siurblinės statyba, keturių siurblinių renovacija ir 76 km ilgio vandens tiekimo vamzdyno atnaujinimas. Taip pat bus atnaujinta bei išplėsta nuotekų surinkimo sistema ir rekonstruoti nuotekų valymo įrenginiai, siekiant pagerinti vandens kokybę bei higienos standartus ir sumažinti poveikį aplinkai. Patikimos ir reikalavimus atitinkančios vandens tiekimo paslaugos pritrauks daugiau investuotojų. Projekto įgyvendinimo metu bus sukurta 400 naujų darbo vietų.

<http://bit.ly/2pq9xUJ>

Nacionalinis superkompiuterių kompetencijos centras

Kompetencijos centras „IT4 inovacijos“ yra pirmasis superkompiuterių centras Čekijos Respublikoje. Naujoji infrastruktūra yra aprūpinta naujausiomis informacinėmis technologijomis ir itin našiais imitavimo, modeliavimo bei skaičiavimo prietaisais. Šiomis priemonėmis galima imituoti klimato kaitą, valdyti eismą ir netgi užkirsti kelią gaivalinėms nelaimėms. Be to, centras užsiima ir kitomis svarbiomis mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros sritimis – nanotechnologijomis, balso bei kalbos atpažinimo technologija ir naujų algoritmų pramoniniam dizainui kūrimu. Centras, kuris atvėrė duris 2014 m., yra vienas iš šimto stipriausių superkompiuterių centrų pasaulyje.

<http://www.it4i.cz>

Supažindinimas su gamtos stebuklais

„Miono kalvos“ yra geologijos ir gamtos muziejus, įkurtas Danijos pietryčiuose esančioje Miono saloje. Jame esantys eksponatai pasakoja apie Danijos geologijos istoriją, kuriai maždaug 70 mln. metų. Modernus pastatas iškilo prie baltų Miono kalvų. Šis stulbinantis gamtos stebuklas traukia turistus iš viso pasaulio. Apžiūrėti kalvų kasmet atvyksta apie 250 000 turistų, 75 000 iš jų apžiūri interaktyvius unikalaus muziejaus, teisėtai tapusio turistų traukos centru, parodas. Vaikai itin pamėgo urvo formos parodų kabinas, kurių išdėstymas primena dinosauro stuburą.

<http://www.moensklint.dk/>

Hamburgo atsinaujinančiųjų energijos šaltinių „kalnas“ siekia naujų aukštumų

Buvęs sąvartyno pylimas virto nauju Hamburgo traukos centru. Siekiant sutvirtinti bei išvalyti buvusį sąvartyną ir apsaugoti gruntinį vandenį, buvo atlikti sudėtingi techniniai darbai. Dabar itin galinga vėjo jėgainė ir saulės energijos plokštės aprūpina elektra 4000 namų ūkių. Žmonės gali vaikštinėti 40 metrų aukščio kalvą supančiais takais ir grožėtis žaliosiomis erdvėmis bei miesto panorama. Be to, galima užsukti į informacijos centrą ir sužinoti apie vietovės istoriją, atsinaujinančiuosius energijos šaltinius ir atliekų tvarkymą. Projektas, kurį įgyvendinant buvo pasirinktas tarptautinės statybų parodos konkursą laimėjęs dizainas, buvo baigtas 2013 m.

<http://bit.ly/2IDPwSC>

Išspręstas skubios pagalbos klausimas

Nuo 2015 m. Estijos policijai galima skambinti Europos bendroju pagalbos telefono numeriu 112, kuriuo greitosios medicininės pagalbos ir priešgaisrinės apsaugos tarnybas buvo galima išsikviesti ir anksčiau. Įgyvendinant projektą buvo sukurti techniniai sprendimai, užtikrinantys spartesnę ir veiksmingesnę įvairių pagalbos tarnybų darbą priimant skambučius ir reaguojant į iškvietimus. Iki 2017 m. 94 % visų vartotojų buvo patenkinti bendrosios pagalbos centro veikla ir jautėsi saugesni žinodami, kad skubią pagalbą koordinuoja centrinė sistema.

<http://bit.ly/2FP9ZWM>

Airija tiesia pagalbos ranką imigrantams

Programos „Imigrantų bendruomenės užimtumas“ partneriai, bendradarbiaudami su verslu ir vyriausybe, padeda imigrantams susirasti darbą ir siekti išsilavinimo. Programa padeda palankių sąlygų neturintiems ir pažeidžiamiems asmenims įgyti įgūdžių, pasinaudoti mokymosi galimybėmis, įskaitant mokomąją praktiką bei mentorystę, ir susirasti darbą. Šia programa, kuri buvo pradėta įgyvendinti 2008 m., jau pasinaudojo daugiau nei 2950 asmenų iš 101 šalies. Airijos nacionalinė suaugusiųjų mokymo organizacija pripažino ją gerosios patirties iniciatyva ir skyrė apdovanojimą. Programą remia Europos socialinis fondas.

<http://bit.ly/2FX5CET>

Saugi kelionė iš Atėnų į Salonikus

Trys nauji tuneliai iš esmės pakeitė pavojingiausią greitkelio Salonikai–Atėnai atkarpą. Buvo nutiesta 25 km greitkelio atkarpa bei 11 km tunelių atkarpa ir pastatytas ilgiausias tunelis pietryčių Europoje. Tembų tuneliai perpus sumažino kelionės laiką naujosiose atkarpose. Dabar kelionė iš Atėnų į Salonikus trunka truputį ilgiau nei keturias valandas. Itin pagerėjo kelių eismo saugumas – avarijų skaičius sumažėjo beveik 70%.

Be to, projekto metu įgyvendintos aplinkosaugos priemonės buvo naudingos Tembų slėniui.

Šis projektas yra penkių koncesijos sutarčių dėl greitelių rekonstrukcijos dalis. Vykdamas šias sutartis buvo nutiesta ir rekonstruota maždaug 1400 km Graikijos kelių. Šis modernus Graikijos greitelių tinklas yra pagrindinės transporto infrastruktūros dalis.

<http://www.aegeanmotorway.gr>

Telkiama patirtis į pagalbą jūrų inžinerijai

Naujasis Santadero Aplinkos hidraulikos instituto pastatas yra pakankamai erdvus, kad jame tilptų didžiulis bangų, srovių ir vėjo imitatorius. Baseine „Kantabrijos pakrantės ir vandens baseinas“ atliekami didelio masto bandymai. Kito tokio bandymų įrenginio nėra visame pasaulyje. Jame atliekami moksliniai tyrimai turi strateginės reikšmės kuriant Ispanijos atsinaujinančiųjų energijos šaltinių pramonę. Projekto įgyvendinimo metu buvo sukurtos 135 naujos darbo vietos, iš jų 49 – nuolatinės.

<http://www.ihcantabria.com/es>

Ekologinis turizmas Sen Mišelio kalne (Normandija)

Uolėtą Sen Mišelio kalno salelę kasmet aplanko 3 mln. turistų, norinčių pasigrožėti mitais apipintu vienuolynu ir išlikusiais tvirtovės bokštais. 2000 m. buvo pradėtos esminės rekonstrukcijos. Atlikus hidraulinius darbus, buvo atkurtos potvynių ir atoslūgių srovės, atstatytas salelės jūrinis kraštovaizdis ir restauruoti architektūros paveldo objektai. Vietoje senojo klojinių ir automobilių stovėjimo aikštelės pastatytas naujas tiltas pėstiesiems ir turizmo centras, galiausiai neliko automobilių keliamos oro taršos. Reguliariai atliekamos žlankos floros, faunos ir vandens patikros padeda užtikrinti, kad nebūtų pažeista žlankos biologinė įvairovė.

<http://bit.ly/2pr02lp>

Dubrovniko oro uosto paruošimas būsiamam turistų antplūdžiui

Dubrovniko oro uosto renovacija ir naujasis keleivių terminalas džiugina Kroatiją. Išplėtus oro uostą ir atnaujinus jo įrangą, bus galima aptarnauti didesnę atvykstančių ir išvykstančių keliautojų skaičių šioje turistų pamėgtoje vietoje. Išaugo uosto našumas, pagerės saugumas ir techniniai bei aptarnavimo standartai, visų pirma tie, kurių reikalauja būsimoji narystė Šengeno erdvėje. Be to, aplinkosaugos ir energijos vartojimo efektyvumo priemonės užtikrins, kad oro uostas, patenkantis į platų transeuropinį transporto tinklą, atitiktų, be kita ko, apsaugos nuo triukšmo ir atliekų tvarkymo standartus. Tikimasi, kad iki 2020 m. oro uosto darbuotojų skaičius padidės nuo 447 iki 676.

<http://airport-dubrovnik.hr/index.php/hr/>

Pompėjos išsaugojimas ateities kartoms

Senovės Pompėjos griuvėsiai, įtraukti į UNESCO pasaulio paveldo sąrašą, garsėja įspūdingais archeologiniais radiniais visame pasaulyje. Įgyvendinant projektą „Grande Progetto Pompei“, į Pompėjos konservavimo ir restauravimo darbus buvo investuota 105 mln. EUR, iš jų 78 mln. EUR finansavo ES fondai. Projekto tikslas yra išsaugoti šios archeologinės vietovės meninę vertę ir išlaikyti jos struktūrą. Atlikus darbus, bus sumažintas gruntinio vandens keliamas pavojus, sutvirtinti ir konservuoti pastatai, taip pat sustiprintos ir atkurtos sienos bei puošybiniai elementai. Pirmasis projekto įgyvendinimo etapas buvo baigtas 2015 m. Jo metu buvo įrengta 12 500 m² parodų erdvė ir užtikrinta prieiga neįgaliesiems. Lankytojų skaičius padidėjo 38 % – nuo 2,47 mln. 2013 m. iki 3,41 mln. 2017 m. Visi numatyti darbai turėtų būti atlikti iki 2018 m. pabaigos.

www.pompeisites.org

Užkirsti kelią atskirčiai mokyklose

Kipre įgyvendinamo projekto „Mokyklos ir socialinė įtrauktis“ tikslas yra sušvelninti ekonomikos krizės poveikį švietimui ir užkirsti kelią pažeidžiamų vaikų socialinei atskirčiai. Projekto devizas „Mes veikiame, mes priimame, mes remiame, mes neatstumiamo“ atspindi daugybę paramos priemonių 96-iose visų mokymosi lygių mokyklose. Tarp jų – mokinių ir jų šeimų narių mokymąsi bei kūrybiškumą skatinančios programos, socialinė ir psichologinė pagalba Psichologinės pagalbos centruose ir vaikų aprūpinimas mokykliniais reikmenimis. Projekto tikslas, kuris jau beveik pasiektas, yra iki 2020 m. suteikti pagalbą 15% šalies besimokančiųjų.

<http://www.studyprus.eu/drase>

Šiuolaikiška koncertų salė – visų dėmesio centre

Liepojas koncertų salē „Didysis gintaras“ duris atvērē 2015 m. Tai pasvirusio konuso formas statinys su jē gaubianēu permatomu gintaro spalvas fasadu. Gintaras yra labai vērtinams Latvijojē. Daudzafunkcē koncertu salē gali pasigirti itin aukēstas kokybēs akustika. „Didysis gintaras“ yra reģiono kultūras ir reģiniu centras, kuriamē īsikūrē vietos simfoninis orķestras ir muzikas mokykla. Koncertu salējē dirba 57 darbotojai. Salē pritraukia nauju klientu, kurie skatina vietos verslu. Šis pastats yra laimējēš daugybē tarptautiniu ir nacionaliniu apdovanojimu.

<http://lielaisdzintars.lv>

Naujas diagnostikos centras Vilniuje onkologinėmis ligomis sergantiems pacientams

Dėl vėlyvos ar neteisingai nustatytos diagnozės ir netinkamo gydymo onkologinės ligos yra viena pagrindinių mirtingumo priežasčių Lietuvoje. Įgyvendindama 2007–2013 m. programą dėl sergamumo ir mirtingumo mažinimo, Lietuva investavo ES lėšas į onkologinių ligoninių infrastruktūros ir paslaugų kokybės gerinimą. Prie Vilniaus universitetinės ligoninės Santaros klinikų buvo įkurtas naujas pozitronų emisijos tomografijos centras. Sujungus šią pažangią technologiją su kompiuterine tomografija, pagerėjo onkologinių ligų ankstyvųjų stadijų diagnozavimas ir palengvėjo bei pagreitėjo veiksmingo gydymo nustatymas, leidžiantis išvengti pašalinio gydymo poveikio.

<http://bit.ly/2HN5Uz1>

Programavimo kursai – galimybė įsidarbinti

Luksemburgas gali didžiuotis stipriu ekonomikos augimu, tačiau jiems trūksta kvalifikuotų IT darbuotojų. Programavimu ir programinės įrangos kūrimu užsiimanti bendrovė, bendradarbiaudama su nacionaline įdarbinimo agentūra, surengė mokymo kursus darbo ieškantiems asmenims. Iki 2017 m. pabaigos šiuose mokymuose dalyvavo 83 asmenys. Per šešis mėnesius 80% iš jų susirado darbą IT srityje. Prie projekto sėkmės prisidėjo keli veiksniai. Vienas jų – aktyvus potencialių darbdavių domėjimasis. Mokymuose dalyvavę asmenys teigė, kad programa sustiprino jų pasitikėjimą savimi ir suteikė galimybių dirbti sparčiai besikeičiančioje srityje.

www.numericall.com

Budapešto rajono atnaujinimas

Magdolnos rajonas buvo vienas labiausiai apleistų Budapešto Jozefvarošo apskrities rajonų, kuriame vyravo daugybė sunykusių pastatų, skurdžiausi gyventojų sluoksniai ir didžiulis nedarbo lygis. 2005 m. buvo pradėta įgyvendinti ilgalaikė integruota rajono atnaujinimo strategija. Programoje buvo numatytos investicijos į būstus ir viešąsias erdves, taip pat į įvairias bendruomenės, kovos su nusikalstamumu ir užimtumo paslaugas. Programa, kurią įgyvendinant buvo sukurta naujų darbo vietų, įrodė bendruomenės dalyvavimo svarbą užtikrinant darnų miestų atnaujinimą ir įtrauktį.

<http://bit.ly/2IB1uwf>

Pažintis su mokslu ir technologijomis

Modernus lankytojų traukos centras skatina Maltos gyventojus labiau domėtis mokslu ir technologijomis. Jo tikslas yra įkvėpti besimokančiuosius siekti mokslinės karjeros ir padėti savo šaliai konkuruoti žinių ekonomikos srityje. Mokslo ir technologijų centras „Esplora“ įsikūrė restauruotame pastate šalia Valetos esančiame Bighio pusiasalyje. Mokiniai, mokytojai ir plačioji visuomenė gali praktiškai susipažinti su mokslu neformalioje aplinkoje. Be to, centre organizuojami įvairūs seminarai, parodos ir informaciniai renginiai.

<http://esplora.org.mt/>

3D spausdintuvai pastatų projektavimui

Mokslinių tyrimų institutas ir įvairios bendrovės bendradarbiauja pažangiųjų technologijų statybos pramonei srityje. Kuriami itin dideli trimačiai spausdintuvai, padėsiantys sukurti skaitmeninius statybos produktus, kaip antai grindų dangą, betono formas ir fasado apdailą. Projekto tikslas yra automatizuoti statybų procesą nuo projektavimo iki įrengimo ir tokiu būdu palengvinti pastatų projektavimą. Gamybos patalpos, įsikūrusios moderniam pastate prie vieno iš Amsterdamo kanalų, yra atviros visuomenei. Ši technologija yra be atliekų, mažina išmetamą anglies dioksido kiekį ir naudoja biologines medžiagas, visų pirma iš augalų pagamintą plastiką.

<http://aactual.com/>

Žinių upės plaukia iš Vienos

Vienos gamtos išteklių ir gyvybės mokslų universitetas koordinuoja Dunojaus upės mokslinių tyrimų ir valdymo (DREAM) projektą. Universitete įrengta nauja patalpa su ilgu kanalu, kuriame galima imituoti Dunojaus ir kitų didelių upių aplinką. Tėkmės greičiui ir eigai matuoti naudojami aukštųjų technologijų prietaisai. Kanalas yra vamzdžiais sujungtas su kitomis dviem centro laboratorijomis, todėl galima vykdyti tarpdisciplininius mokslinius tyrimus įgyvendinant kitus stambaus masto projektus. Pagrindinės mokslinių tyrimų temos, be kita ko, yra hidroenergijos kaupimas, laivybos sąlygos, upės vagos stabilizavimas ir nuosėdų judėjimas. Gauti rezultatai prisidės prie veiksmingo upės valdymo, aplinkosaugos ir Dunojaus regiono gerovės.

<http://bit.ly/2FVyRbi>

Europos geležinkelių sistemos stiprinimas

ES finansuoja E30 kelio tarp Lenkijos miestų Krokuvos ir Žešuvo 15 km atkarpos renovaciją. Renovavus šią atkarpą bus baigtas 139 km ilgio kelio, jungiančio kai kuriuos šalies pietuose esančius miestus su kitais Vidurio ir Rytų Europos miestais, atnaujinimas. Sutrumpės kelionės laikas, pagerės saugumas, o keleiviai galės džiaugtis naujomis stočių platformomis. Atnaujintas kelias paskatins Europos prekybos plėtrą ir užtikrins patrauklesnę susisiekimą bei greitesnę prekių pristatymą.

<http://www.mapadotacji.gov.pl/projekt/1276181>

Lėtinėmis ligomis sergančių vaikų geresnės gyvenimo kokybės ir priežiūros užtikrinimas

„Kastelo“ yra šiaurės Portugalijos Matozinjoso miesto vaikų palaikomosios slaugos įstaiga. Joje teikiama pagalba 30 lėtinėmis ligomis sergančių vaikų. Tai pirmasis tokio tipo centras Iberijos pusiasalyje. Centro sveikatos ir švietimo specialistai teikia visokeriopą gydymo, ugdymo ir psichosocialinę pagalbą. Čia vaikams užtikrinamas tęstinis gydymas jaukioje aplinkoje. Kol tėvai atgauna jėgas kambariuose ar sode, vaikai gali naudotis gydymosi fizioterapijos procedūromis arba žaisti lauke įrengtoje žaidimų aikštelėje, sode, ekologiškame darže ar mini ūkyje. Tai užtikrina veiksmingą išteklių naudojimą ir sutrumpina vaikų buvimo ligoninėje laiką.

<http://www.nomeiodonada.pt/>

Pirmaujantis pasaulyje lazerių tyrimo centras

Investicijos į lazerinę įrangą yra vienas Europos mokslinių tyrimų prioritetų. Naujai pastatytame pažangiame tarptautiniame mokslinių tyrimų komplekse bus galima atlikti novatoriškus eksperimentus bendrosios fizikos, atomo fizikos bei astrofizikos ir medžiagų bei gyvybės mokslų srityse. Be to, šioje Europos laboratorijoje tyrėjai ieškos naujų būdų, kaip tvarkyti branduolines medžiagas ir radioaktyviąsias atliekas. Centras bus atviras akademinės bendruomenės ir privačių mokslo sričių specialistams, taip pat verslo sektoriaus atstovams.

<http://www.eli-np.ro/>

Aukščiausios klasės mokslo miestelis

Prie Liubianos universiteto pastatytas aukštos klasės švietimo ir mokslinių tyrimų centras, kuriame įsikūrė Chemijos bei cheminės technologijos fakultetas ir Kompiuterinių bei informacinių mokslų fakultetas. Šis centras su kitomis universiteto erdvėmis sujungtas stikliniu koridoriumi. Šių fakultetų įsikūrimas studentų miestelyje šalia kitų gamtos mokslų fakultetų skatina bendradarbiavimą mokslinių tyrimų ir mokymosi srityse. Pastačius naują centrą buvo įkurta naujų darbo vietų dėstytojams, tyrėjams bei administratoriams, taip pat padidėjo priimamų studentų skaičius. Naujos verslo partnerystės, atžalinės įmonės ir išradimai sustiprins Slovėnijos konkurencingumą mokslo srityje.

<http://bit.ly/2FTMPu5>

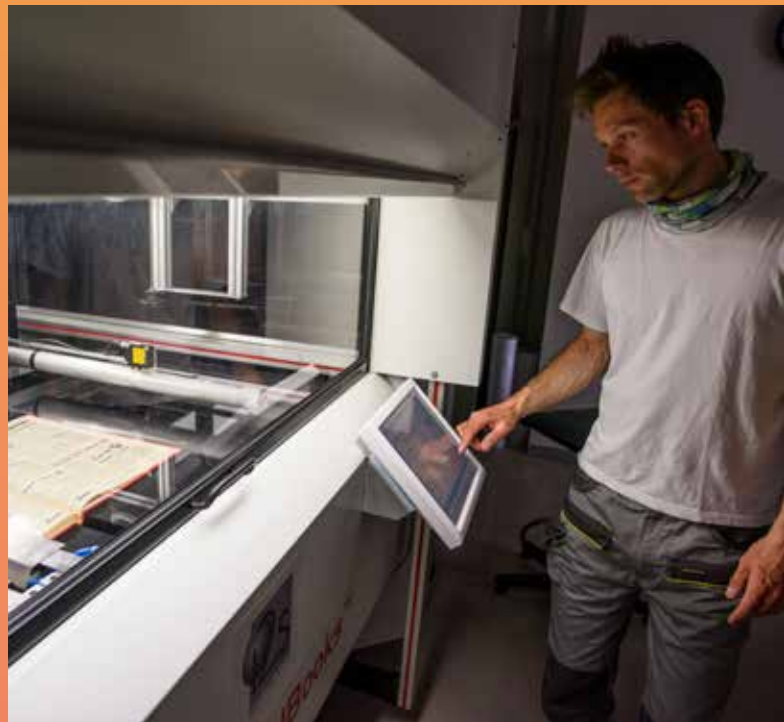

Nacionalinės bibliotekos ir archyvų dokumentų skaitmeninimas

Igyvendinant šį projektą buvo suskaitmeninti Slovakijos Nacionalinės bibliotekos ir archyvų dokumentai. Be to, buvo pastatytas naujas spausdintinių kultūrinio paveldo dokumentų skaitmeninimo centras ir dokumentų konservavimo bei restauravimo centras. Per trejus metus 200 darbuotojų suskaitmenino daugiau nei 2,5 mln. kultūrinio paveldo objektų. Be to, buvo sukurtos 93 naujos darbo vietos. Šis unikalus projektas atvėrė bibliotekoms ir archyvams skaitmeninę ateitį. Dabar su dokumentais, kurie bus išsaugoti ateities kartoms, gali susipažinti daugiau žmonių.

<http://dikda.snk.sk>

Šeši miestai suvienijo jėgas, kad taptų pažangesni ir atviresni

Šeši didžiausi Suomijos miestai bendradarbiauja įgyvendinant projektus, padedančius spręsti bendras miestų problemas. Šešių miestų strategija (6Aika) suteikia miestams galimybę eksperimentuoti didesniu mastu nei pavieniui. Jie kuria bendrą atvirųjų duomenų sistemą, atvirausias inovacijų platformas ir bendras vartotojų aptarnavimo paslaugas, leisiančias miestų valdžios institucijoms ir verslo įmonėms geriau aptarnauti piliečius. Miestuose bandomi robotiniai autobusai ir kuriami žiedinės ekonomikos centrai. Šiuose miestuose gyvena maždaug 30% visų Suomijos gyventojų, taigi, jų bendrai įgyvendinami projektai yra svarbūs nacionaliniu lygmeniu.

<https://6aika.fi/>

Tvari ir novatoriška miškininkystės pramonės įmonių ateitis

Projektas „Pažangioji klimato inovacija“ prisideda prie Švedijos centre įsikūrusių miškininkystės pramonės įmonių vystymosi. Tai sustiprins regiono MVĮ pajėgumus inovacijų diegimo ir darnaus vystymosi srityse. Projekto įgyvendinimas pagerins verslo įmonių ir kitų suinteresuotųjų pramonės subjektų žinias bei įgūdžius klimato apsaugos, bioekonomikos ir žiedinės ekonomikos klausimais. Skatinamas glaudesnis tyrėjų, studentų ir tarptautinių partnerių bendradarbiavimas, rengiami seminarai viešojo sektoriaus ir pilietinės visuomenės atstovams. Taigi, projektas pagerins regione diegiamų inovacijų veiksmingumą bei našumą ir padės įmonėms pereiti prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos.

<http://paperprovince.com/>

Londono žaliojo fondo dėmesys aplinkai

Londono žaliasis fondas – tai pagrindinė finansinė priemonė siekiant sumažinti išmetamą anglies dioksido kiekį ir sąvartynų skaičių sostinėje. Siekiant padidinti žaliosios infrastruktūros projektų mastą ir paspartinti jų įgyvendinimo tempą, privačioms investicijoms pritraukti buvo pasinaudota ES ir kitais viešojo investavimo šaltiniais. Iki 2015 m. pabaigos investuota į 18 projektų, kuriuos įgyvendinus išmetamas anglies dioksido kiekis sumažės 218 084 tonomis per metus, o atliekų kiekis sąvartynuose – 330 980 tonų per metus. Be to, bus sutaupyta apie 34 700 000 kWh elektros energijos.

<http://bit.ly/2GK21eT>

Bendradarbiavimas kovoje su tarpvalstybiniu nusikalstamumu

Nusikalstamumas, deja, neturi sienų. Mezo-Reino regionai tarp Belgijos, Vokietijos ir Nyderlandų įkūrė nusikalstamumo stebėjimo centrą kovai su tarptautiniais nusikaltimais, visų pirma – narkotikų platinimu. Projektas EMROD sutelkė įvairių sričių prevencijos ir kovos su nusikalstamumu tarnybų specialistus iš policijos, teisingumo, prevencijos ir administracinių institucijų. Specialistai renka mokslu grindžiamus įrodymus ir dalijasi gerąja patirtimi sprendžiant tarptautines problemas, kaip antai narkotikų iš kanapių platinimą ar apiplėšimus. Siekiant išsiaiškinti gyventojų nuomonę apie saugumą ir visuomenės informavimo centrą, buvo atlikta plataus masto apklausa.

<http://gouverneur.provincedeliege.be/emrod>

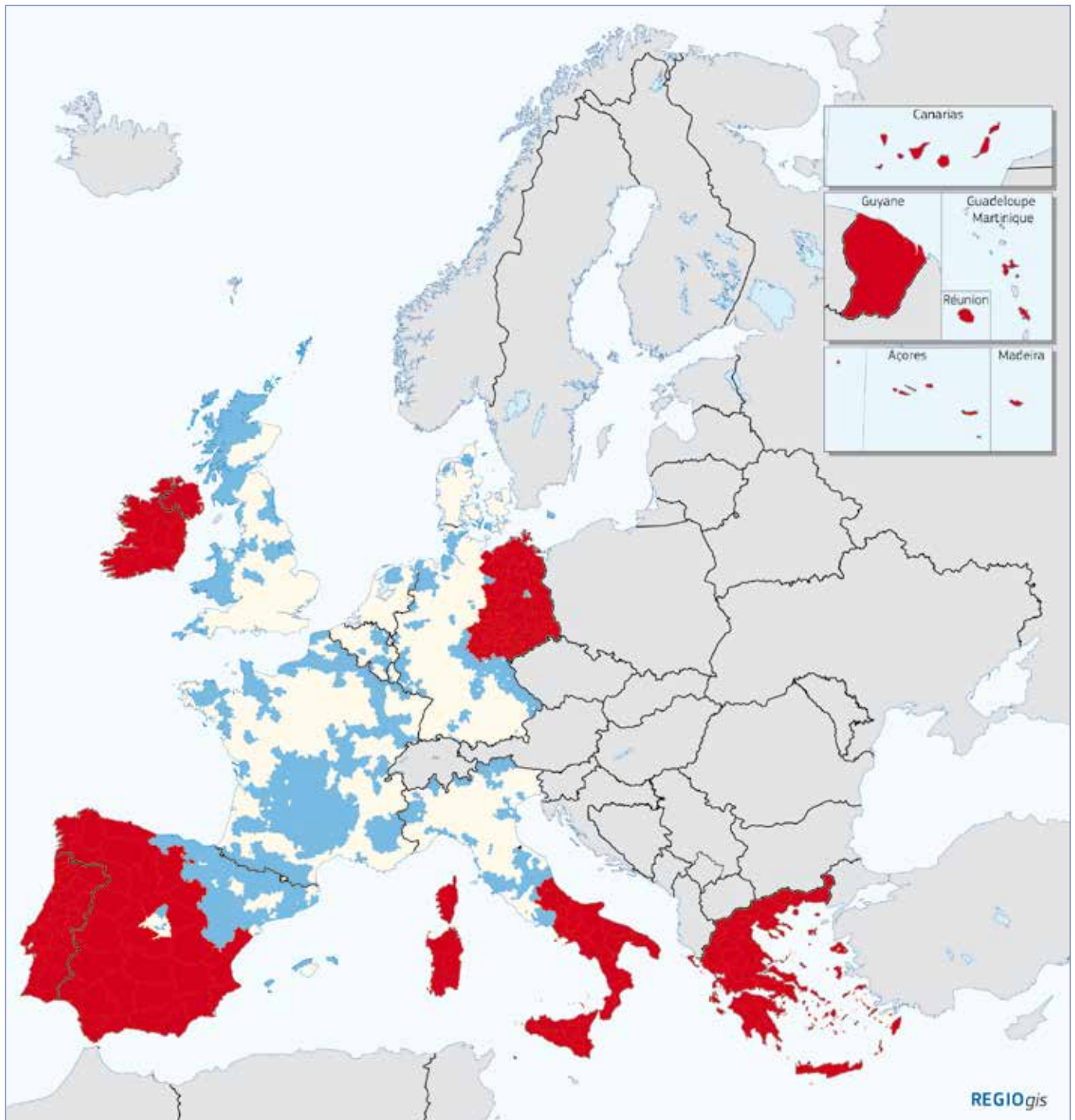
Pamokos apie taiką ir konfliktus

Projektas „Skirtingų istorijų pamokos“ – tai nauji mokymo programos įtraukti skaitmeniniai konfliktų sprendimo būdai Šiaurės Airijos, Airijos Respublikos ir kitų šalių mokyklose. Vidurinių mokyklų mokytojai bendromis pastangomis kuria ir išbando novatoriškas švietimo ir ugdymo programas, kurių metu naudojasi filmais, skaitmeninėmis priemonėmis, animacija, komiksais ir transliacija internetu, siekdami išmokyti vaikus spręsti konfliktus ir siekti taikos. Dalyvaujantys projekte mokytojai įgyja žinių bei įgūdžių ir yra aprūpinami reikiama informacija, kad suteiktų mokiniams kuo daugiau žinių apie ginčus keliančią istoriją ir tapatybę. Projekto dalyviai palaiko partnerystės ryšius su Libano, Indijos, Pietų Afrikos ir Siera Leonės mokyklomis.

<http://bit.ly/2GFCMdn>

1989–1993 M.

■ Mažiau išsivystę regionai (1 tikslas): 25 % visų gyventojų ir 64 % lėšų

■ Kiti reikalavimus atitinkantys regionai

Nuo projektų iki programų

Po Graikijos prisijungimo 1981 m. ir Portugalijos bei Ispanijos prisijungimo 1986 m., tuometinėje 12 valstybių narių Europos Bendrijoje pastebimai išryškėjo regioniniai skirtumai. 1988-uosius galima vadinti tikra ES sanglaudos politikos pradžia: kovo mėn. Europos Vadovų Taryba nusprendė gerokai padidinti šios politikos biudžetą, o birželio mėn. Taryba priėmė pirmąjį reglamentą, integruojantį struktūrinius fondus į sanglaudos politiką. Ši svarbi reforma leido įvesti tokius esminius principus, kaip antai dėmesys labiausiai skurstantiems ir atsilikusiems regionams, daugiamečių programų rengimas, strateginis investicijų orientavimas ir regioninių bei vietinių partnerių įtrauktis.

BENDRAS STRUKTŪRINIŲ FONDŲ BIUDŽETAS

69 MLRD. EUR

25 % ES biudžeto
ir 0,3% viso ES BVP

PAGRINDINĖS NAUDOS GAVĖJOS

	Ispanija	14,2 mlrd. EUR
	Italija	11,4 mlrd. EUR
	Portugalija	9,2 mlrd. EUR
	Graikija	8,2 mlrd. EUR

BVP PADIDĖJIMAS

+ 3%

mažiau išsivysčiusiuose
regionuose (1 tikslas)
lyginant su ES vidurkiu

UŽIMTUMAS

+ 600 000

darbo vietų
Graikijoje, Airijoje,
Portugalijoje
ir Ispanijoje

PARAMA MVĮ

470 000

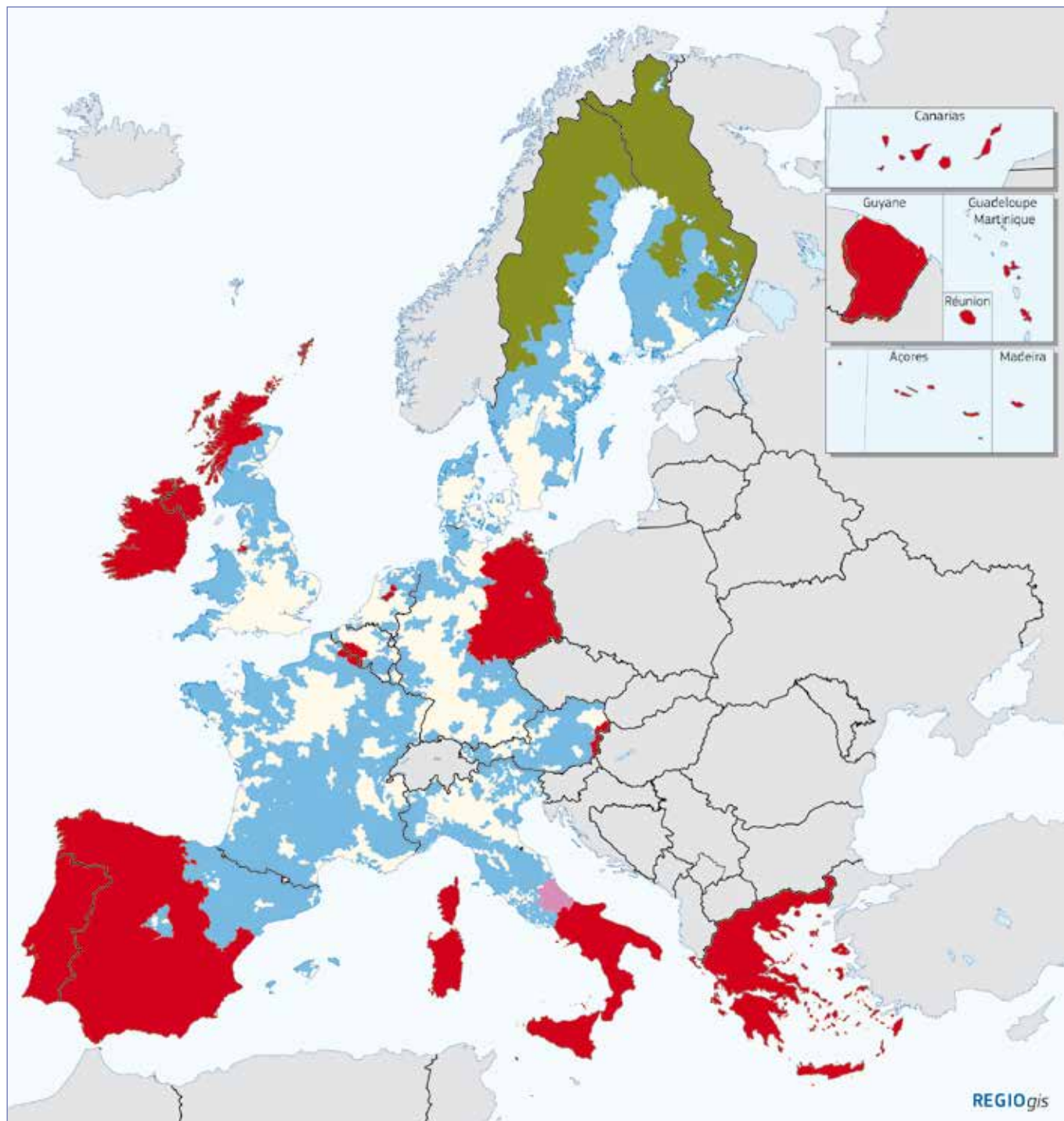
MVĮ sulaukė paramos
2 tikslo regionuose

ŽMOGIŠKIEJI IŠTEKLIAI

917 000

žmonių
apmokėti ES

1994–1999 M.

- Mažiau išsivystę regionai: 24,6% visų ES gyventojų ir 68% lėšų
- Pereinamojo laikotarpio parama: Abrucų regionui (nuo 1994 m. sausio 1 d. iki 1996 m. gruodžio 31 d.)
- Retai apgyvendintos šiaurinės teritorijos
- Kiti reikalavimus atitinkantys regionai

Susivienijimas ir pastangų didinimas

1992 m. gruodžio mėn. Europos Valdovų Taryba susitarė dėl naujos finansinės perspektyvos 1994–1999 m. laikotarpiui. Buvo padvigubinti metiniai ištekliai, o ši suma sudarė trečdalį ES biudžeto. Šis programavimo laikotarpis pasižymėjo ES plėtra (1995 m. sausio 1 d. įstojo Austrija, Suomija ir Švedija, įskaitant itin retai apgyvendintus Suomijos ir Švedijos regionus), didesne ES parama ir jos teigiamu poveikiu Rytų Vokietijos žemėms.

BENDRAS STRUKTŪRINIŲ IR SANGLAUDOS FONDŲ BIUDŽETAS

168 MLRD. EUR

1/3 ES biudžeto ir 0,4% viso ES BVP

PAGRINDINĖS NAUDOS GAVĖJOS

	Ispanija	42,4 mlrd. EUR
	Vokietija	21,8 mlrd. EUR
	Italija	21,7 mlrd. EUR
	Portugalija	18,2 mlrd. EUR
	Graikija	17,7 mlrd. EUR
	Prancūzija	14,9 mlrd. EUR

BVP PADIDĖJIMAS

Portugalijoje	+ 4,7%
Rytų Vokietijos žemėse	+ 3,9%
Airijoje	+ 2,8%
Graikijoje	+ 2,2%
Ispanijoje	+ 1,4%
Šiaurės Airijoje	+ 1,3%

UŽIMTUMAS

+ 700 000
darbo vietų ES

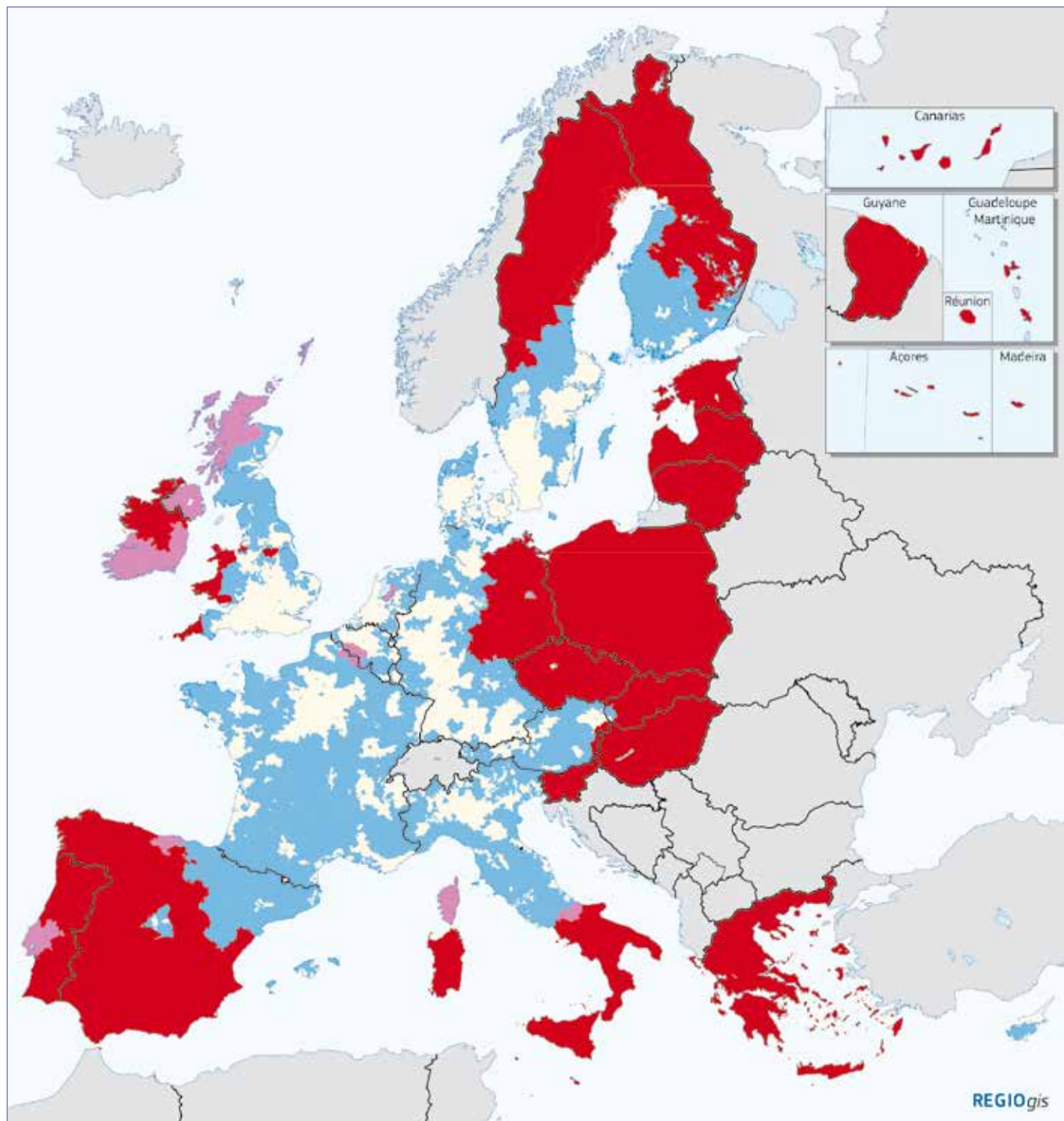
INFRASTRUKTŪRA

Nutiesta ir suremontuota
35 948 km kelių
ir greitkelių

PARAMA MVĮ

Parama
800 000 MVĮ

2000–2006 M.

- Mažiau išsivystę regionai (1 tikslas): 37% visų gyventojų ir 71,6% lėšų
- Pereinamojo laikotarpio parama (laipsniškas paramos nutraukimas)
- Kiti reikalavimus atitinkantys regionai

Kad plėtra būtų sėkminga

Pagal 1999 m. kovo mėn. Europos Valdovų Tarybos priimtą sprendimą, 2000–2006 m. sanglaudos politikos biudžetas sudarė 213 mlrd. EUR, skirtų 15-kai valstybių narių. Papildoma 22 mlrd. EUR suma buvo numatyta naujosioms valstybėms narėms 2004–2006 m. laikotarpiui. 2000–2006 m. laikotarpio svarbiausiu įvykiu tapo tai, kad 2004 m. gegužės 1 d. prie ES prisijungė 10 naujų valstybių narių. Ši istorinė plėtra 20% padidino ES gyventojų skaičių, tačiau ES BVP padidėjo vos 5%. Didėjant ES pradėjo didėti ir pajamų bei užimtumo lygio skirtumai. Beveik visos naujosios valstybės narės atitiko visus reikalavimus, kad gautų didžiausią galimą ES sanglaudos politikos paramą.

BENDRAS STRUKTŪRINIŲ IR SANGLAUDOS FONDŲ BIUDŽETAS

213 MLRD. EUR

15-KAI ES VALSTYBIŲ NARIŲ 2000–2006 M. LAIKOTARPIU

+

21,7 MLRD. EUR

DEŠIMČIAI NAUJŲJŲ VALSTYBIŲ NARIŲ 2004–2006 M. LAIKOTARPIU

UŽIMTUMO AUGIMAS

+ 570 000

darbo vietų mažiau išsivysčiusiuose regionuose (1 tikslas)

įskaitant **160 000** darbo vietų naujose valstybėse narėse

+ 730 000

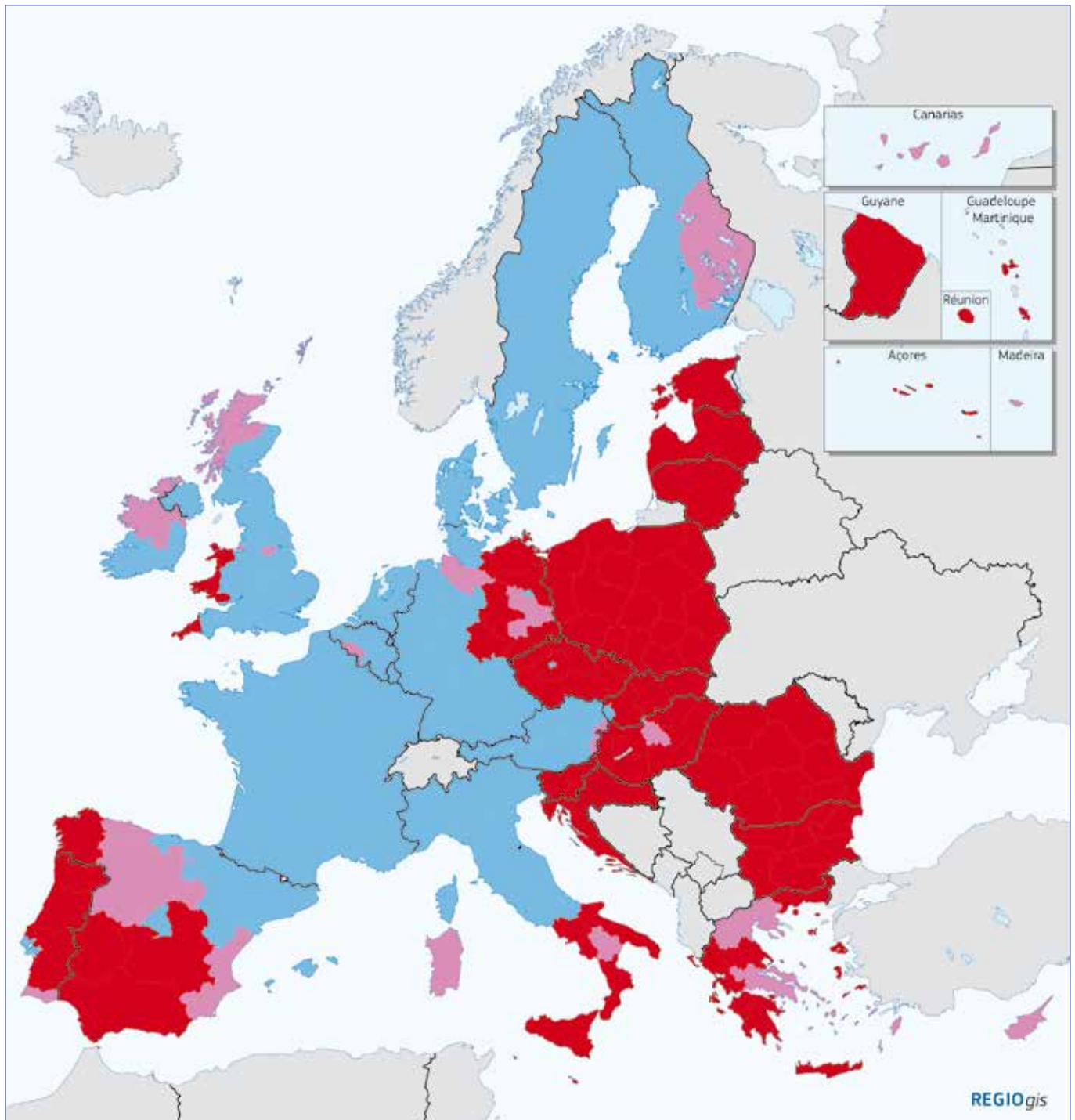
darbo vietų kituose reikalavimus atitinkančiuose regionuose (2 tikslas)

1/3 ES biudžeto
ir 0,4% viso ES BVP

PAGRINDINĖS NAUDOS GAVĖJOS

	Ispanija	56,3 mlrd. EUR
	Vokietija	29,8 mlrd. EUR
	Italija	29,6 mlrd. EUR
	Graikija	24,9 mlrd. EUR
	Portugalija	22,8 mlrd. EUR
	Jungtinė Karalystė	16,6 mlrd. EUR
	Prancūzija	15,7 mlrd. EUR

2007–2013 M.

- Mažiau išsivystę regionai: 35% visų gyventojų ir 81,5% lėšų
- Pereinamojo laikotarpio parama (laipsniškas paramos nutraukimas)
- Kiti reikalavimus atitinkantys regionai

Dėmesys ekonomikos augimui ir užimtumui

Įstojus į ES Bulgarijai, Rumunijai ir Kroatijai, 2007–2013 m. laikotarpio sanglaudos politika buvo papildyta trimis svarbiais elementais – visų regionų įtraukimu, didžiausia kada nors buvusia išteklių koncentracija labiausiai skurstančiose valstybėse narėse ir regionuose (81,5% bendro biudžeto) ir prioritetų pokyčiais, kuriais buvo siekiama skatinti ekonominį augimą ir darbo vietų kūrimą (25% išteklių buvo skirti moksliniams tyrimams ir inovacijoms). Kai kuriose valstybėse narėse sanglaudos politikos lėšos yra pagrindinis viešojo finansavimo šaltinis (kai kuriose šalyse – iki 57%).

Finansinėms priemonėms skirtos ES lėšos reikšmingai išaugo – nuo 1 mlrd. EUR 2000–2006 m. iki 11,5 mlrd. EUR 2007–2013 m. Finansinėms priemonėms teko svarbus vaidmuo finansuojant MVĮ kreditų krizės, kurią sukėlė ekonomikos krizė, laikotarpį.

**BENDRAS
STRUKTŪRINIŲ
IR SANGLAUDOS
FONDŲ BIUDŽETAS**

347 MLRD. EUR

35,7% ES biudžeto
ir 0,38% viso ES BVP

PAGRINDINĖS NAUDOS GAVĖJOS

	Lenkija	67,3 mlrd. EUR
	Ispanija	35,2 mlrd. EUR
	Italija	28,8 mlrd. EUR
	Čekijos Respublika	26,7 mlrd. EUR
	Vokietija	26,3 mlrd. EUR
	Vengrija	25,3 mlrd. EUR
	Portugalija	21,5 mlrd. EUR
	Graikija	20,4 mlrd. EUR

BENDRI IŠŠŪKIAI

Tarpvalstybinės programos leido įgyvendinti daugiau kaip **6800 projektų**

UŽIMTUMAS

1 mln. naujų darbo vietų

INFRASTRUKTŪRA

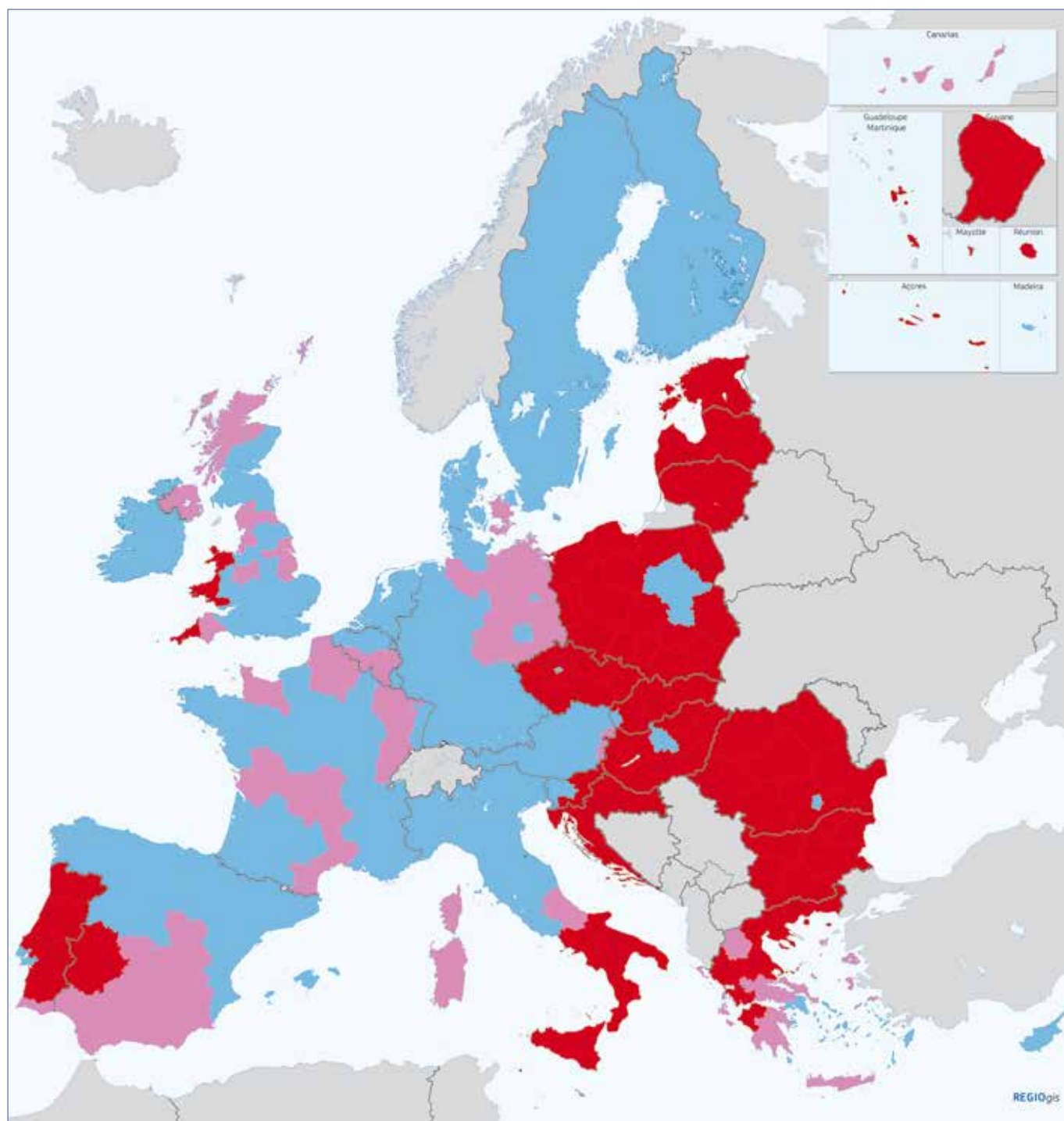
6 mln. vartotojų prijungti prie naujų ar pagerintos kokybės geriamojo vandens tiekimo įrenginių

PARAMA MVĮ

400 000 MVĮ skirta tiesioginė investicinė pagalba

121 400 startuolių gavo finansinę paramą

2014–2020 M.

- Mažiau išsivystę regionai: 25% visų gyventojų ir 51% lėšų
- Pereinamojo laikotarpio parama (laipsniškas paramos nutraukimas)
- Kiti reikalavimus atitinkantys regionai

Inovacijos ir pažangioji specializacija

Nustatytos keturios didelį augimo potencialą turinčios prioritetinės sritys: moksliniai tyrimai ir inovacijos, MVĮ, informacijos ir ryšių technologijos bei mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomika. Reformuota politika grindžiama įsitikinimu, kad kiekvienas regionas gali geriausiai pasinaudoti ES lėšomis, jei iš pradžių identifikuos savo pagrindines stipriąsias puses – mes tai vadiname pažangiąja specializacija. Tai leis regionams sutelkti pelningas investicijas į pasirinktus sektorius ir taip maksimaliai padidinti augimo potencialą. Norint pamatyti kiekybiškai įvertinamus rezultatus, būtina suformuluoti aiškius ir išmatuojamus tikslus.

**BENDRAS
STRUKTŪRINIŲ
IR SANGLAUDOS
FONDŲ BIUDŽETAS**

351 MLRD. EUR

34,3 % ES biudžeto

PAGRINDINĖS NAUDOS GAVĖJOS

	Lenkija	77,5 mlrd. EUR
	Italija	32,8 mlrd. EUR
	Ispanija	28,5 mlrd. EUR
	Rumunija	22,9 mlrd. EUR
	Čekijos Respublika	21,9 mlrd. EUR
	Vengrija	21,9 mlrd. EUR
	Portugalija	21,4 mlrd. EUR

SKAITMENINĖS TECHNOLOGIJOS*

14,5 mln. namų ūkių suteikta prieiga prie plačiajuosčio ryšio

UŽIMTUMAS*

Pagalba daugiau nei **7,4 mln.** bedarbių ir **8,9 mln.** žmonių įgyjant naujų įgūdžių

INFRASTRUKTŪRA*

Prie nuotekų valymo įrenginių bus papildomai prijungta **17 mln.** vartotojų, dar **3,3 mln.** vartotojų – prie pažangiųjų elektros energijos tinklų

PARAMA MVĮ*

Parama **1,1 mln. MVĮ**

DUOMENŲ CENTRAS: 5 – ATVIRŲJŲ DUOMENŲ PLATFORMA

GAL TURITE KLAUSIMĄ, KURĮ NORĖTUMĖTE APTARTI BŪSIMUOSE PANORAMOS DUOMENŲ CENTRO STRAIPSNIUOSE?

GAL TURITE DUOMENŲ RINKINĮ, KURĮ NORĖTUMĖTE PASIŪLYTI ĮKELTI Į ESI FONDŲ ATVIRŲJŲ DUOMENŲ PLATFORMĄ?

JEI TAIP, RAŠYKITE E. PAŠTO ADRESU REGIO-EVAL@EC.EUROPA.EU

Investavimas į įmones – svarbiausias ES ekonomikos augimo atkūrimo prioritetas

2014–2020 m. programavimo laikotarpiu Europos regioninės plėtros fondas (ERPF) yra numatęs 69 mlrd. EUR ES biudžeto lėšų Europos įmonių inovacijoms ir našumui skatinti. ERPF skiria daugiausiai ES lėšų MVĮ konkurencingumui stiprinti. Apie 1,1 mln. įmonių arba maždaug 5 % visų Europos bendrovių gali pasinaudoti įvairiomis finansinėmis ir nefinansinėmis paramos priemonėmis. Procentas, regis, nedidelis, tačiau ERPF paramos suteikimas į prioritetines ES sritis pabrėžia pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo skatinimo svarbą.

Kodėl teikiama ši parama?

ERPF parama įmonėms suteikta į keturis svarbiausius „teminius tikslus“ (TT): stiprinti MVĮ konkurencingumą, skatinti įmonių inovacijas, gerinti prieigą prie IRT ir remti perėjimą prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos. Atsižvelgiant į nustatytas valstybės pagalbos teikimo taisykles, ši pagalba teikiama startuolių plėtrai, novatoriškų produktų ir paslaugų pristatymui, elektroninės prekybos skatinimui ir energijos vartojimo efektyvumo užtikrinimui.

1 lentelė, kurioje pateikiami visų Europos įmonių, kurioms numatyta teikti paramą pagal nacionalines, regionines ir tarpvalstybinio bendradarbiavimo programas, paramos teikimo tikslai, padės išsiaiškinti toliau pateiktus pagrindinius klausimus.

1 LENTELĖ. PAGRINDINIAI ERPF PARAMOS ĮMONĖMS TIKSLAI 2014–2020 M. PROGRAMAVIMO LAIKOTARPIU (PAGAL TEMINIUS TIKSLUS)

Teminiai tikslai (TT)	ĮMONĖS: Visos įmonės	ĮMONĖS, kurioms suteikta parama dotacijų forma	ĮMONĖS, kurioms suteikta parama ne dotacijų forma	ĮMONĖS, kurioms teiktos konsultacijos
TT 3: MVĮ konkurencingumas	795 888	233 823	178 563	371 755
TT 1: Moksliniai tyrimai ir inovacijos	130 285	61 401	8 625	42 006
TT 2: Informacinės ir ryšių technologijos	78 045	54 521	5 776	14 301
TT 4: Mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomika	56 789	17 712	5 006	5 743
Kitos temos	36 060	3 043	4 081	17 638
Bendra tikslams skirta suma	1 097 067	370 500	202 051	451 443

ESI fondų šaltinis: Atvirųjų duomenų platforma

Kokia parama teikiama kokioms įmonėms?

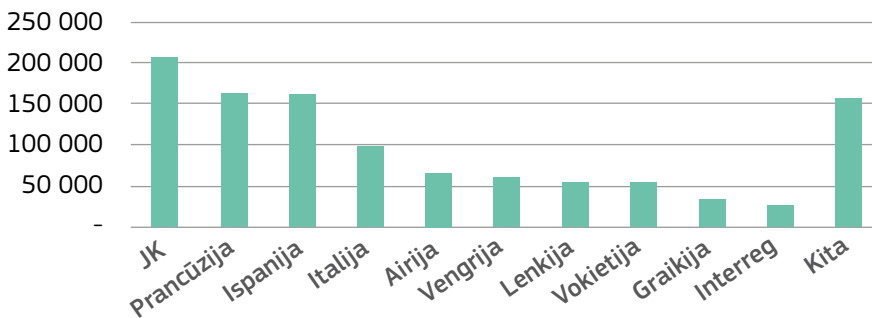
2014–2020 m. laikotarpio ERPF programų tikslų analizė rodo, kad pagrindinis dėmesys skiriamas **TT 3** – stiprinti **MVĮ sektoriaus** konkurencingumą. Paramą gaus maždaug 800 000 įmonių. Atsižvelgiant į skirtingus rodiklius, pagrindinės paramos formos yra **finansinės priemonės, dotacijos ir verslo konsultacijos**. Pastaroji forma yra vienas esminių paramos mechanizmų sprendžiant su vystymosi poreikiais susijusius klausimus įmonėse ir padedant joms gauti finansavimą pagal įvairias dotacijų programas.

Kokią paramą gauna MVĮ įvairiose valstybėse narėse?

Atvirųjų duomenų platformoje pateikiamos valstybėms narėms skirtų lėšų sumos ir bendras paramą gavusių įmonių skaičius. Toliau pateiktoje lentelėje nurodytos 10 ES valstybių narių, kurioms buvo skirta didžiausia ERPF parama pagal keturis teminius tikslus.

2 LENTELĖ. 10 ES VALSTYBIŲ NARIŲ, KURIŲ ĮMONĖMS SKIRTA DIDŽIAUSIA ERPF PARAMA

Įmonių skaičius

ESI fondų šaltinis: Atvirųjų duomenų platforma

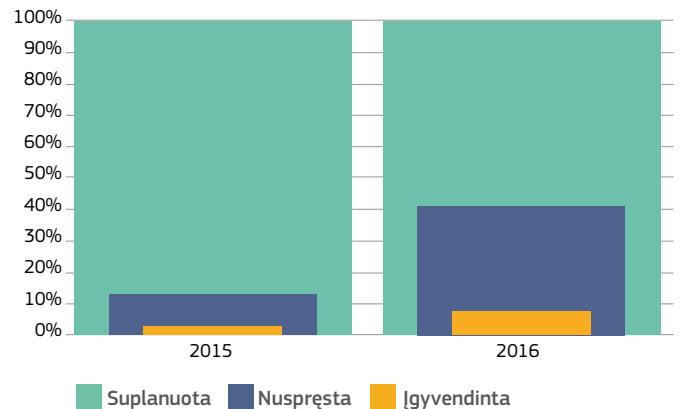
Kodėl skirtingose valstybėse narėse remiamas nevienodas įmonių skaičius?

Tam tikrų valstybių narių (JK, Prancūzijos ir Ispanijos), kuriose remiama daugiausiai įmonių, pasirinkimą galima paaiškinti keliais veiksniais: 1) tvirta verslumo kultūra; 2) dėmesiu smulkiosioms įmonėms ir startuoliams; 3) bendra paramos apimtimi ir 4) šių šalių ekonomikos mastu.

Kokie yra programų įgyvendinimo rezultatai ir kas turi didžiausios įtakos jų įgyvendinimo pažangai?

Iki 2016 m. pabaigos buvo patvirtinti 455 000 įmonėms skirti projektai, šiuo metu atrinkti projektai yra įgyvendinti bemaž 85 000 įmonių.

3 LENTELĖ. 2015–2016 M. TIKSLŲ ĮGYVENDINIMO PAŽANGA

Šiuo metu dar sunku vertinti, ar nustatyti tikslai bus pasiekti, ar ilgai nui viršyti. Suplanuoti valstybės paramą įmonėms 10 metų laikotarpiui yra ganėtinai sudėtinga, nes skirtinguose ekonomikos cikluose valstybės paramos verslui poreikis yra skirtingas. Kai kurios programos yra itin paklausios, todėl ketinama nustatyti platesnio užmojo tikslus. Atvirųjų duomenų platformoje teikiamos reguliarios ataskaitos užtikrina dėmesį pažangai, siekiant realių tikslų.

Daugiau duomenų apie lėšų paskirstymą valstybėms narėms pagal teminius tikslus rasite Europos struktūrinių ir investicijų fondų atvirųjų duomenų platformoje. Kitas ataskaitų rinkinys apie 2017 m. pabaigoje įvertintus pasiekimus bus pateiktas Europos Komisijai 2018 m. gegužės–birželio mėn. ir paskelbtas vėliau tais pačiais metais. ■

DAUGIAU INFORMACIJOS

<https://cohesiondata.ec.europa.eu/>

Naudojimas ES teritorijų pranašumais

Nuo tada, kai buvo pasirašyta Lisabonos sutartis, teritorinio poveikio vertinimas (TPV) įgauna vis didesnę svarbą. ES aukšto lygio strategijoje „Europa 2020“ nustatytas trečias šios politikos matmuo – teritorinė sanglauda¹ – siekiant pasinaudoti kiekvienos ES teritorijos pranašumais, kad jos kuo labiau skatintų tvarų ir tolygų visos ES vystymąsi.

Gyvenimo sąlygos, pramonės struktūra, infrastruktūra ir geografinės sąlygos ES šalyse yra labai skirtingos. Sanglaudos politikos tikslas yra šiuos skirtumus sumažinti ir užtikrinti, kad neturtingi regionai turėtų priemonių regioninėms problemoms spręsti. Vis dėlto nepaisant visos Europos konvergencijos daugelyje sričių pažangos, skirtumų išlieka išties nemažai.

Vien sanglaudos politikos lėšomis ES teritorinės sanglaudos nepasieksime. Tam reikia teritorijoms palankių teisės aktų ir iniciatyvų. Būtina, kad įvairių ES teritorijų politikos formuotojai ir vykdytojai naudotųsi teritorinio poveikio vertinimu, kuris padės sumažinti neigiamus politikos padarinius ir maksimaliai išnaudoti teritorijų potencialą.

TPV suteikia galimybę skirti daugiau dėmesio įvairių regionų ir teritorijų skirtumams, kad ES teisėkūros procedūra priimami aktai būtų kryptingesni ir labiau susieti su realiomis vietos sąlygomis.

Dažnai pasiūlymo ar iniciatyvos dėl teisėkūros procedūra priimamo akto poveikis atskirose Europos Sąjungos šalyse būna skirtingas. Taigi, veiksmingų politikos priemonių kūrimas reiškia nevienodą jų poveikį (sąnaudas ir naudą) geografiniu požiūriu.

Tikslo nustatymas

Krupštus pasiūlymo ar iniciatyvos dėl teisėkūros procedūra priimamo akto poveikio teritoriniu mastu įvertinimas padės nustatyti kryptingesnes politikos priemones. Be to, teritorijos ir regionai galės atsakyti jiems nereikšmingų politikos kryptei, taigi, bus galima išvengti teisinių, reikalavimų laikymosi ir administracinių išlaidų.

Vertinant teritorinį poveikį būtina atsižvelgti į visus lygmenis (ES, nacionalinį, regioninį ir vietos). Teritoriniai vienetai ar grupės gali skirtis, tačiau jie turi būti tiesiogiai susiję su sprendžiama problema. Teritorijas galima suskirstyti valstybių narių lygmeniu arba atsižvelgiant į geografinius ypatumus. Tai galėtų būti pakrantės, salų, kalnuotos ar tankiai apgyvendintos teritorijos. Kitais atvejais galbūt reikėtų nustatyti administracinius regionus, kuriems tam tikra politikos priemonė turi neproporcingą poveikį. Tais atvejais, kai politikos priemonė neturi reikšmingo teritorinio aspekto, teritorinio poveikio vertinimas nėra būtinas.

Dėl šių priežasčių nuo 2015 m. vis labiau stengiamasi tobulinti metodiką ir gerinti duomenų prieinamumą. Dabar svarbiausia supažindinti kitus generalinius direktoratus su teritorinio matmens analize ir Regioninės ir miestų politikos GD atliktu darbu vertinant teritorinį poveikį (visų pirma miestų² ir³, tarpvalstybiniais ir atokiausiems regionams⁴).

1) <https://bit.ly/2rngQNd>

2 ir 3) <https://bit.ly/2rgExHr>

4) <http://europa.eu/!qR96Nk>

Regionų ekspertai analizuoja TPV naudodamiesi priemone „ESPOL Quick Scan“.

Regioninės ir miestų politikos GD padeda kitiems generaliniams direktoratams atlikti jų siūlomų politikos priemonių teritorinį vertinimą. Pasitarkus ekspertus iš ES regionų ir miestų, teritorinis poveikis buvo nagrinėjamas pastaruoju metu svarstant Direktyvos dėl uosto priėmimo įrenginių, skirtų laivuose susidarančioms atliekoms ir krovinių likučiams, peržiūrą (Mobilumo ir transporto GD), minimalių ES pakartotinai naudojamo vandens kokybės reikalavimų nustatymą (Aplinkos GD) ir Direktyvos dėl netaurinių ir efektyviai energiją vartojančių kelių transporto priemonių peržiūrą (Mobilumo ir transporto GD). Be to, Regioninės ir miestų politikos GD rengia mokymus TPV klausimais ir visokeriopa gerina duomenų prieinamumą bei TPV atlikimo metodiką. Jau sukurtos žiniatinklio priemonės, kuriomis naudojantis galima susipažinti su turimais teritoriniais duomenimis. Pavyzdžiui, Miestų duomenų platforma⁵ suteikia prieigą prie informacijos apie Europos miestus ir aplinkinius regionus, o Teritorinių rodiklių suvestinė⁶ užtikrina interaktyvią užklausos ir lyginamosios informacijos sąsają įvairiais teritoriniais lygmenimis (šalies, regiono ir paregionio).

5) <http://urban.jrc.ec.europa.eu>

6) <http://urban.jrc.ec.europa.eu/t-board/index.html>

Bendradarbiavimas

Visais TPV klausimais Regioninės ir miestų politikos GD glaudžiai bendradarbiauja su Europos regionų komitetu ir įvairiomis miestų bei regionų asociacijomis, kaip antai Europos savivaldybių ir regionų taryba, Europos miestų tinklu „Eurocities“, Periferinių jūrų regionų konferencija ir daugeliu kitų.

Darbo priemonės

Poveikį teritorijoms galima vertinti naudojantis kokybinės ir kiekybinės analizės metodais. Vienas tokių yra RHOMOLO⁷ – Europos Komisijos modelis, imituojantis ES politikos kryptį poveikį sektorių, regionų bei trukmės atžvilgiu ir padedantis politikos formuotojams vertinti ekonomikos investicijas, reformas bei struktūrinius pokyčius. Modeliavimo platformoje LUISA⁸ pateikiamos nuolatos atnaujinamos „teritorijų bazinių scenarijų“ prognozės (atsižvelgiant į ilgalaikes Eurostato ir Ekonomikos ir finansų reikalų GD prognozes), imituojančios Europos politikos kryptį teritorinį poveikį darnumui ir teritorinei sanglaudai. Be to, ši platforma remia kiekybinį specialių „pritaikytų“ politikos priemonių teritorinio poveikio vertinimą atsižvelgiant į daugybę skirtingų rodiklių, kurio rezultatus galima apibendrinti bet kurios teritorijos lygmeniu. Priemonė „ESPOL Quick Scan tool“⁹ yra lengvai pritaikoma ir ekonomiškai efektyvi metodika suinteresuotosioms šalims iš miestų ir regionų įtraukti.

Patvirtintos TPV metodikos yra geresnio reglamentavimo darbotvarkės¹⁰ dalis. Geresnio reglamentavimo darbotvarkė yra skirta rengti ir vertinti ES politiką ir teisės aktus skaidriai, remiantis faktais ir atsižvelgiant į piliečių ir suinteresuotųjų šalių nuomonę.

TPV gali padėti Europos Sąjungai atkurti ryšį su savo piliečiais. Būtina atsižvelgti į ES teisės aktų poveikį Europos regionams ir į skirtingas miestų, kaimo vietovių, atokiausių regionų, tarpvalstybinių teritorijų, kalnuotų vietovių, salų ir kitų įvairių vietovių bei teritorijų realias sąlygas.

SUSISIEKITE SU MUMIS:

REGIO-URBAN-TERRITORIAL@ec.europa.eu

7) <http://rhomolo.jrc.ec.europa.eu/>

8) <https://ec.europa.eu/jrc/en/luisa/>

9) <https://www.espon.eu/tools-maps/espon-tia-tool>

10) <http://europa.eu/lqc96cf>

EEE ir Norvegijos parama ES sanglaudos politikai – kad Europa būtų stipresnė

EEE ir Norvegijos parama yra Islandijos, Lichtenšteino ir Norvegijos finansiniai įnašai, skirti didinti Europos solidarumą ir sanglaudą. 2014–2021 m. programavimo laikotarpiu projektams, kuriais stiprinamos ES investicijos į Vidurio ir Pietų Europą, skirta 2,8 mlrd. EUR.

Islandija, Lichtenšteinas ir Norvegija glaudžiai bendradarbiauja su ES ir yra bendrosios rinkos narės pagal Europos ekonominės erdvės (EEE) susitarimą. Jos turi bendrą tikslą mažinti socialinius ir ekonominius skirtumus visoje EEE.

Šio tikslo šalys siekia teikdamos EEE ir Norvegijos dotacijas. Kaip ir ES sanglaudos fondo atveju, parama skiriama ES valstybėms narėms, kurių bendrosios nacionalinės pajamos vienam gyventojui yra mažesnės nei 90% ES vidurkio. Jų prioritetai atspindi ES prioritetus – ekologiška, konkurencinga ir integracinė Europa.

Vadovaujantis dabartinio finansavimo laikotarpio ES prioritetais, EEE ir Norvegijos paramos lėšomis neseniai įsteigti regioniniai fondai jaunimo nedarbo problemai spręsti ir tarpvalstybiniam bendradarbiavimui skatinti.

Poveikio didinimas

Programavimo laikotarpio pradžioje kiekviena paramą gaunanti šalis siūlo investicijų prioritetus, kurie išdėstomi dvišaliame susitarimo memorandume su šalimis donorėmis. Derybų metu konsultuojamasi su Europos Komisija, kad būtų išvengta dubliavimosi ir būtų užtikrintas finansavimas tose srityse,

kuriose bus pasiektas didžiausias poveikis. Paramos lėšomis įgyvendinamos programos turi atitikti ES taisykles ir standartus, susijusius su žmogaus teisėmis, geru valdymu, darniu vystymusi ir lyčių lygybe.

ES ir EEE fondai papildo vienas kitą. Paprastai nacionaliniu lygmeniu juos valdo ta pati vadovaujančioji institucija. Jie gali remti vienas kitą, pavyzdžiui, padėdami augti bandomajam projektui arba finansuodami kitą to paties projekto aspektą. Siekiant išvengti dubliavimosi, parama taip pat skiriama projektams, kuriems sunku gauti ES arba nacionalinį finansavimą. Tiek ES, tiek EEE fondai sėkmingai pritraukia kitus viešojo ir privačiojo finansavimo šaltinius.

Pagrindinis paramos tikslas – stiprinti dvišalius santykius tarp Islandijos, Lichtenšteino bei Norvegijos ir paramą gaunančių šalių. Jos prioritetai atitinka bendrus Europos uždavinius, o šalys donorės ir paramą gaunančios šalys turi patirties ir noro drauge dirbti šiose srityse. Lėšos skiriamos siekiant palengvinti ir palaikyti dvišalę viešojo sektoriaus institucijų, privačių įmonių, nevyriausybinų organizacijų ir mokslinių tyrimų institucijų partnerystę visais lygmenimis. Kiekvienu programavimo laikotarpiu remiami tūkstančiai projektų, įskaitant bendradarbiavimą mokslinių tyrimų srityje, bendrus MVĮ projektus ir tarpusavio mainus bei darbuotojų mokymą.

Demokratijos rėmimas

EEE parama išsiskiria tuo, kad ne mažiau kaip 10% lėšų tenka pilietinės visuomenės organizacijoms kiekvienoje paramą gaunančiose šalyje. Tokiu būdu siekiama plėtoti ilgalaikį pilietinės visuomenės sektoriaus tvarumą ir stiprinti jo gebėjimus skatinti demokratinį dalyvavimą, aktyvų pilietiškumą ir žmogaus teises.

Europos Taryba, EBPO ir ES pagrindinių teisių agentūra bendradarbiauja keliose programose ir projektuose. Savo žiniomis jos prisideda prie kovos su diskriminacija, socialinės įtraukties skatinimo, ekonominės plėtros ir gero valdymo. Daugelyje paramą gaunančių šalių lėšos skiriamos pažeidžiamų gyventojų grupių ir mažumų, kaip antai romų, įgalinimui. ■

DAUGIAU INFORMACIJOS

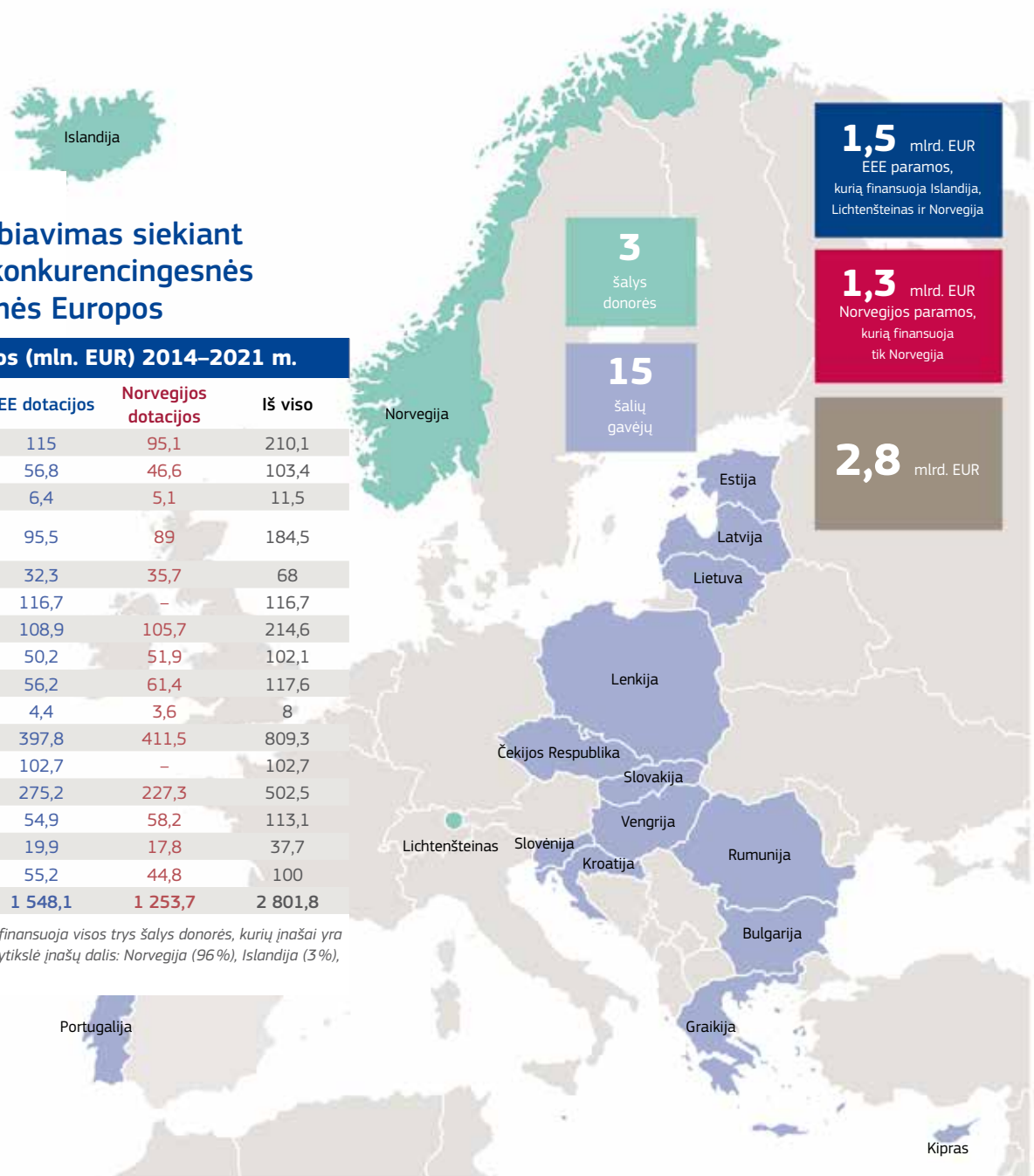
<http://www.eeagrants.com>

Bendradarbiavimas siekiant žalesnės, konkurencingesnės ir įtraukesnės Europos

Naudos gavėjos (mln. EUR) 2014–2021 m.

Šalis	EEE dotacijos	Norvegijos dotacijos	Iš viso
Bulgarija	115	95,1	210,1
Kroatija	56,8	46,6	103,4
Kipras	6,4	5,1	11,5
Čekijos Respublika	95,5	89	184,5
Estija	32,3	35,7	68
Graikija	116,7	–	116,7
Vengrija	108,9	105,7	214,6
Latvija	50,2	51,9	102,1
Lietuva	56,2	61,4	117,6
Malta	4,4	3,6	8
Lenkija	397,8	411,5	809,3
Portugalija	102,7	–	102,7
Rumunija	275,2	227,3	502,5
Slovakija	54,9	58,2	113,1
Slovėnija	19,9	17,8	37,7
Regionų lėšos	55,2	44,8	100
Iš viso	1 548,1	1 253,7	2 801,8

* EEA paramą bendrai finansuoja visos trys šalys donorės, kurių įnašai yra grindžiami jų BVP. Apytikslė įnašų dalis: Norvegija (96%), Islandija (3%), Lichtenšteinas (1%).

Parama pilietinei visuomenei

Sofijos atviros visuomenės instituto („OSI-Sofia“) vykdomasis direktorius Georgi Stoytchev pasakoja Panoramai apie EEE paramą Bulgarijos pilietinei visuomenei.

Koks šio instituto vaidmuo administruojant EEE paramą Bulgarijos pilietinei visuomenei?

„OSI-Sofia“ yra 2014–2021 m. laikotarpio EEE paramos pilietinei visuomenei programos operatorius, kartu su kitais konsorciumo dalyviais administruojantis Bulgarijos aktyvių piliečių fondą. Fondas bus vienas svarbiausių Bulgarijos pilietinės visuomenės organizacijų (PVO) finansavimo šaltinių ir projektų įgyvendinimui skirs 15,5 mln. EUR. Daugiau nei 85 % projektų rengėjų pripažįsta, kad dalyvavimas ankstesniame projektų įgyvendinimo etape sustiprino jų įgūdžius. Šiais metais bus paskelbtas pirmasis kvietimas teikti paraiškas.

Kaip EEE parama padeda Bulgarijos pilietinei visuomenei spręsti prioritetinius klausimus?

Didžiausi iššūkiai, kuriuos tenka spręsti Bulgarijai, yra pernelyg menkas piliečių aktyvumas, pakirstas pasitikėjimas demokratinėmis institucijomis ir silpnėjanti žiniasklaidos laisvė. Be to, kyla nemažai problemų, susijusių su skurdu, neapykantą kurstančiomis kalbomis, žmogaus teisėmis ir romų, prieglobsčio prašytojų bei kitų pažeidžiamų grupių integracija. Skatindamas demokratinį

„EEE parama bus vienas svarbiausių Bulgarijos pilietinės visuomenės organizacijų (PVO) finansavimo šaltinių ir projektų įgyvendinimui skirs 15,5 mln. EUR.“

dalyvavimą bei aktyvų pilietiškumą ir remdamas žmogaus teises, Aktyvių piliečių fondas prisideda prie darnios ir pajėgios pilietinės visuomenės kūrimo. Projektams, susijusiems su romų integracija, bus skirta ne mažiau kaip 10% viso finansavimo.

Kaip ES ir EEE finansavimas papildo vienas kitą?

Šiuo metu įgyvendiname ES finansuojamą mokslinių tyrimų ir tarpininkavimo projektą, kurio tikslas yra užtikrinti pažeidžiamoms socialinėms grupėms teisinę

pagalbą ikiteisminio tyrimo metu. Šio projekto partneris yra Nacionalinis teisinės pagalbos biuras, kuris taip pat gauna EEE paramą. Taigi, abu finansavimo šrantai prisideda prie Bulgarijos pilietinės visuomenės pastangų skatinant teismų reformą.

Kitas pavyzdys būtų PVO atliekami moksliniai tyrimai, prisidėsiantys prie ES finansuojamos iniciatyvos gerinti jaunųjų romų įsidarbinimo privačiame sektoriuje galimybes. Tai prisideda prie EEE paramos tikslo suteikti daugiau galimybių pažeidžiamiems asmenims siekti išsilavinimo, įsidarbinti ir dalyvauti priimančiais sprendimus.

Kaip finansavimas padėjo stiprinti dvišalius santykius?

EEE parama suburia Bulgarijos pilietinės visuomenės organizacijas ir šalis donores kurti ir įgyvendinti bendrus projektus. Per ketverius metus buvo įgyvendinta daugiau nei 50 projektų, įskaitant patirties ir žinių mainų seminarus. Daugiau nei pusė Bulgarijos projektų rengėjų, kuriems buvo skirta EEE parama, pripažino, kad dalyvavimas projektuose praplėtė jų žinias apie Norvegiją, Islandiją ir Lichtenšteiną. ■

PAGRINDINIŲ ŽMOGAUS TEISIŲ STIPRINIMAS GRAIKIJOJE

Pagal EEE paramos prieglobsčio programą finansuojama 80 vertėjų žodžiu ir nemažai papildomų darbuotojų, dirbančių Graikijos prieglobsčio tarnyboje. Priėmus papildomų darbuotojų, išspręstų bylų skaičius padidėjo 20–25%. Programos partneris – Norvegijos imigracijos direktoratas – glaudžiai bendradarbiauja su Graikijos valdžios institucijomis ir dalijasi patirtimi, kaip nagrinėti prieglobsčio prašymus bei valdyti priėmimo centrus. EEE parama prisideda prie ES finansinės paramos siekiant bendro tikslo sukurti tinkamai veikiančią bendrą Europos prieglobsčio sistemą.

<https://eeagrants.org/News/2016/Funding-lifeline-for-Greek-asylum-service#story>

„Rūpindamiesi šiais žmonėmis ir juos gindami mes investuojame į ateitį. Man tai visai nesunku, o jiems – gyvybiškai svarbu.“

*George Maragoudakis,
Graikijos prieglobsčio
tarnybos vertėjas žodžiu*

JUNGTINIAI LENKIJOS TYRIMAI DĖL ANGLIES DIOKSIDO SURINKIMO IR SAUGOJIMO

Lenkijos Silezijos technologijos universitetas ir Norvegijos mokslinių tyrimų organizacija SINTEF suvienijo jėgas kuriant naują degimo technologiją, naudojančią gryną deguonį ir žemesnę degimo temperatūrą. Naudojant šią technologiją, padidėja katilo efektyvumas, susidaro mažiau azoto teršalų ir palengvėja anglies dioksido surinkimas.

Aktyvus keitimasis duomenimis ir žiniomis padėjo geriau susipažinti, paskatino ieškoti naujų idėjų problemoms spręsti ir atskleidė daugiau tyrinėjimų galimybių. Partneriai pratę sėkmingą bendradarbiavimą įgyvendindami ES finansuojamą iniciatyvos „Horizontas 2020“ programą CHEERS, kurios tikslas yra sukurti antros kartos anglies dioksido surinkimo ir saugojimo technologiją, užtikrinančią išmetamųjų teršalų mažinimą.

<http://www.mocca.itc.polsl.pl/>

PARAMA STRATEGINIAM BYLINĖJIMUISI ESTIJOJE

Strateginis bylinėjimasis yra metodas, kai teisme sprendžiamos kelios atidžiai atrinktos bylos siekiant reikšmingų pokyčių teisėje. Estijos žmogaus teisių centras organizavo mokymus ir seminarus, kaip pasinaudoti šia priemone siekiant geriau apginti pažeidžiamų gyventojų grupių teises vienodo požiūrio ir migracijos srityse. Norvegijos kovos su visuomenės diskriminacija organizacija pasidalijo strateginiais patarimais ir patirtimi. Šiuo metu šios organizacijos ieško būdų dėl tolesnio bendradarbiavimo pagal iniciatyvos „Horizontas 2020“ mokslinių tyrimų programą.

<https://humanrights.ee/en/topics-main/vordne-kohtlemine/strategic-litigation/>

Integruota intervencija į miestų nuotekų tvarkymą

Vakarų Makedonijos regiono vadovas Theodoros Karypidis pasakoja, kaip sėkmingai regione įgyvendintas miesto nuotekų tvarkymo projektas imtas taikyti visoje Graikijoje.

Miesto nuotekų tvarkymas kelia problemų daugelyje Graikijos regionų. Vakarų Makedonijos regionas – ne išimtis. Vietos valdžios institucijos kartu su regioninės plėtros agentūra ANKO S.A. ėmėsi pastangų įvertinti šios problemos mastą. Gavusios Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) paramą, jos parengė ir įgyvendino kompleksinę strategiją, kuriai buvo skirtas 40 mln. EUR biudžetas. Šis projektas buvo kuriamas atsižvelgiant į ES principą dėl bendro Vakarų Makedonijos verslo plano tvarumo.

Verslo planas

Mūsų požiūris į integruotą miestų atliekų tvarkymą atitinka neseniai paskelbtą Regioninės ir miestų politikos GD iniciatyvą dėl nacionalinio verslo plano šioje srityje parengimo ir įgyvendinimo. Jo tikslas yra įrengti nuotekų infrastruktūrą (kanalizaciją ir nuotekų valymo įrenginius) ir užtikrinti jos veiklą Graikijos vietovėse (vadinamosiose „3 kategorijos miesto aglomeracijose“), kuriose gyvena 2000–15 000 gyventojų.

Europos Sąjunga finansuoja 13 regioninių integruoto nuotekų tvarkymo planų, grindžiamų bendradarbiaujamuoju valdymu. Šiuo tikslu įkurtas nacionalinis techninis sekretoriatas centrinėms, regioninėms ir vietos valdžios institucijoms teikia įvairiapusę pagalbą, susijusią su projektų įgyvendinimu.

Komisijos tikslas yra sutelkti daugiau nei 1 mlrd. EUR, kad Graikija atitiktų visus Europos direktyvos dėl miestų nuotekų tvarkymo reikalavimus, ir jai netektų mokėti baudų dėl reikalavimų nesilaikymo. Vakarų Makedonijos regionas, kartu ir aš asmeniškai, siekiame šio tikslo, dalindamiesi savo patirtimi su kitų regionų kompetentingomis įstaigomis.

Veikla vietoje

Regiono vietos valdžią galima vadinti „plėtros pirmtake“, turint galvoje, kad projekto rengimas ir įgyvendinimas viršija vieno valdymo kadencijos trukmę ir ES programavimo laikotarpius.

Mūsų ilgalaikė vizija yra suskirstyta į etapus, atsižvelgiant į problemos mastą, įtrauktas vietas ir projekto įgyvendinimo terminą. Nuolatinis dvikryptis bendradarbiavimas užtikrino, kad įgyvendinant patvirtintus projektus, intervencijos ir sprendimai dėl žemės naudojimo būtų nukreipti bendram labui.

Laikydami šio požiūrio parengėme integruoto nuotekų tvarkymo planus vietovių grupėms, iš pradžių Kozanei, o vėliau ir likusioms trim regiono prefektūroms.

Stambios miesto aglomeracijos buvo prijungtos prie mažesnių vietovių miesto nuotekų perdavimo ir tvarkymo sistemos. Be to, mažesnės vietovės buvo sujungtos į atskirus vienetus – 3 kategorijos vietovės.

Svarbiausi tokio metodo aspektai yra sutelktinis bendro plano ir jo įgyvendinimo vietoje planavimas, pertvarkymas, pritaikymas, vertinimas ir perprogramavimas. Regiono gyventojų palaikymas ir aktyvus vietos valdžios bei techninių ir kitų tarnybų bendradarbiavimas su centriniais bei regiono departamentais taip pat suvaidino svarbų vaidmenį. Ne mažiau svarbus ir regioninės plėtros agentūros vaidmuo, su kuria bendradarbiavome nuo projektavimo etapo iki nuotekų tvarkymo įrenginių eksploatacinių bandymų.

Šiuo metu vykdomi pagal 2007–2013 m. nacionalinį strateginių krypčių planą įgyvendintų projektų papildomi statybos darbai bei laikinas jų eksploatavimas ir tęsiamas 2014–2020 m. programavimo laikotarpio likusių programų įgyvendinimas.

Juos įgyvendinus, Vakarų Makedonijos regionas atitiks visus teisinės sistemos reikalavimus ir taps puikiu pavyzdžiu visai šaliai. Mūsų novatoriškas planas bus naudingas maždaug 90% Kozanės prefektūros gyventojų.

Be to, beveik baigtas vidaus ir išorės nuotekų perdavimo tinklų sugrupuotose vietovėse, kurias aptarnaus 3 kategorijos vietovių arba vietos nuotekų valymo įrenginiai, planavimas.

Taip pat rengiame integruotą planą dėl dumblo biologinio valymo ir toliau dirbame siekdami veiksmingo ir vieningo nuotekų valymo įrenginių valdymo ir eksploatavimo visame Vakarų Makedonijos regione.

Mes turime aiškią strategiją, užtikriname visų suinteresuotųjų šalių dalyvavimą, rūpinamės aplinka, tvarumu ir gyvenimo kokybe, teikiame savo planui techninę paramą ir nuolatos siekiame naujų bei pažangių tikslų, stiprinančių vietos valdžios vaidmenį.

Theodoros Karypidis, Vakarų Makedonijos regiono vadovas

VELVENTO NUOTEKŲ VALYMO ĮRENGINIAI

Nuotekų valymo įrenginiai pradėjo veikti 2016 m. ir gali aptarnauti 5400 vartotojų. Nuotekos valomos taikant prailginto aeravimo aktyviojo dumblo procesą, įskaitant dumblo stabilizavimą, nitrifikaciją, denitrifikaciją ir vandens iš nuotekų šalinimą. Šis projektas buvo finansuotas pagal veiksmų programą „Aplinka ir darnus vystymasis“.

SERVIJOS NUOTEKŲ VALYMO ĮRENGINIAI

Nuotekų valymo įrenginiai, kurie galės aptarnauti 7500 vartotojų, šiuo metu yra bandomi. Nuotekos valomos taikant prailginto aeravimo aktyviojo dumblo procesą, įskaitant dumblo stabilizavimą, nitrifikaciją, denitrifikaciją ir vandens iš nuotekų šalinimą. Šis projektas finansuojamas pagal veiksmų programą „Aplinka ir darnus vystymasis“.

PROJEKTAI

ŽYMAUS AUSTRIJOS ISTORINIO PAMINKLO ATKŪRIMAS

**BENDRA INVESTICIJŲ
SUMA
1 665 000 EUR**

**ES ĮNAŠAS
326 700 EUR**

Europos regioninės plėtros fondas finansuoja Heinfelso pilies, stūksančios Austrijos Rytų Tirolio kalnuose, atkūrimo darbų projektą. Ši restauruota pilis ir dar dvi kaimyninės šalies Italijos pily, kurių atkūrimui skirta lėšų pagal tą patį finansavimo planą, atvers duris lankytojams.

Istorinis paminklas stūkso ant kalvos, nuo kurios atsiveria vaizdas į Heinfelso kaimelį. Pirmą kartą Heinfelso pilis paminėta dar 1243 m., ir nors jos išorė atrodo ištis įspūdingai, vidus, deja, reikalauja rimto remonto.

Pilies atkūrimo darbai bus baigti 2019 m. Jų metu bus atstatytos sugriuvusios sienos bei lubos ir restauruotas pilies fasadas. Taip pat bus restauruoti arba pakeisti langai ir durys.

Be to, koplyčioje bus įrengtas pilies muziejus. Kartu numatyta restauruoti vidines konstrukcijas ir vidaus apdailą. Įgyvendinus šį ERPF projektą, pilis taps prieinama visuomenei, tačiau antrame šio istorinio paminklo plėtros etape pagrindinis dėmesys bus skirtas ilgalaikiam pastato naudojimui.

Kaimyniniai istoriniai paminklai

Įgyvendinant didelės apimties projektą „Bokštai ir pily“, kartu su Heinfelso pilimi bus restauruojamos dar dvi įspūdingos pily. Kadorės Didingosios bendruomenės pilis ir Feltrės pilis stovi kaimynystėje – šiaurinės Italijos Beluno provincijoje. Šios pily, kaip ir Heinfelso pilis, yra itin svarbios šalies kultūrai ir populiarios turistų traukos vietos.

Konkretūs atkūrimo darbai numatyti atsižvelgiant į kiekvieno pastato būklę ir remonto poreikius. Bendras projekto tikslas yra pritraukti daugiau lankytojų ir įrengti pilyse erdves, kuriose būtų pristatoma vietos istorija.

Šio tarpvalstybinio projekto įgyvendinimo metu jo dalyviai turės galimybę susipažinti su skirtingais restauravimo metodais ir būdais, kuriais naudojasi patyrę amatininkai. Restauruojamose pilyse bus rengiami teoriniai ir praktiniai mokymai bei seminarai, kuriuose galės dalyvauti vietos profesinių mokyklų mokiniai.

Siekiant informuoti visuomenę apie restauruotas pily ir pritraukti daugiau vietos gyventojų bei turistų, bus vykdoma bendra švietėjiška kampanija, akcentuojanti kultūrinę šių istorinių paminklų vertę ir mažiau žinomas architektūrines jų ypatybes. Tarpvalstybinio kultūros tinklo sukūrimas prisidės prie turizmo skatinimo. ■

DAUGIAU INFORMACIJOS

<http://burg-heinfels.com/index.php/de/>

PROJEKTAI

ATNAUJINTAS ORO UOSTAS – SAUGESNIS IR DRAUGIŠKESNIS APLINKAI

**BENDRA INVESTICIJŲ
SUMA
70 000 000 EUR**

**ES ĮNAŠAS
35 000 000 EUR**

Estijos Talino oro uosto pertvarka, kuri kainuos 70 mln. EUR, sustiprins skrydžių saugumą ir sumažins neigiamą oro uosto operacijų bei infrastruktūros poveikį aplinkai.

Igyvendinant oro uosto pertvarkos planą, kuriam skirta 35 mln. EUR sanglaudos fondo lėšų, rytinėje ir pietinėje oro uosto kontroliuojamosios zonos pusėse bus įrengtos naujos sistemos ir įrenginiai.

Lietaus vandens, drenavimo bei sniego surinkimo sistemos ir ledo šalinimui skirtos vietos padės švelninti paviršinio ir grunto vandens taršos daromą poveikį aplinkai. Be to, oro uoste bus įrengta atnaujinta apšvietimo infrastruktūra ir įdiegta II kategorijos navigacijos sistema. Ši sistema leidžia pilotams saugiai nutupdyti lėktuvą pagal prietaisus net ir blogo matavimo sąlygomis.

Didesnis efektyvumas

Projekto įgyvendinimo metu bus sustiprintos kilimo ir tūpimo tako saugos zonos. Visi paminėti pokyčiai kartu su naująja aerodromo apšvietimo sistema užtikrins Talino oro uosto atitiktį Europos aviacijos saugos agentūros (EASA) reikalavimams dėl infrastruktūros. Be to, naujos kilimo ir tūpimo tako tech-

nologijos bei saugos įranga palengvins rekonstruotos ir papildomos infrastruktūros priežiūrą.

Igyvendinus numatytus pokyčius, kylančius ar besileidžiančius lėktuvus bus galima nukreipti taip, kad jie neskristų tiesiai virš Ulemistės ežero, ir padidinti virš Talino ir ežero skrendančių lėktuvų kilimo ir ruošimosi tūpti aukštį. Tai padės sumažinti akustinę taršą apylinkėse.

Projekto įgyvendinimas bus baigtas 2020 m. Šie darbai papildė ankstesnius sanglaudos fondo finansuotus didžiausio Estijos oro uosto atnaujinimo ir plėtros projektus. 2008 m. baigtos rekonstrukcijos metu buvo atnaujintas oro uosto riedėjimo takas ir peronai, taip pat buvo dvigubai padidintas ir visapusiškai modernizuotas T formos terminalo pastatas. Be to, buvo sustiprintos saugumo priemonės, įsigyti geresnės kokybės keleivių įlaipinimo ir išlaipinimo trapai bei nauji keleivių patikros stalai, taip pat įdiegtas bevielės interneto ryšys.

Priemonės, kurias finansavo sanglaudos fondas, padidino Talino oro uosto pajėgumus. Dabar jis gali aptarnauti apie 2,5 mln. keleivių per metus. ■

DAUGIAU INFORMACIJOS

<http://www.strukturifondid.ee/eng/edulood#!projekt-37003>

PROJEKTAI

AUKŠČIAUSIAS APDOVANOJIMAS GRAIKIJOS PROJEKTUI

**BENDRA INVESTICIJŲ
SUMA
199 715 800 EUR**

**ES ĮNAŠAS
161 061 000 EUR**

Graikijos projektui, kurį įgyvendinant buvo užtikrinta prieiga prie aukštos kokybės interneto ryšio jo neturėjusioms kaimo vietovėms, buvo įteiktas 2017 m. Europos plačiajuosčio ryšio apdovanojimas.

„**P**lačiajuosčio ryšio plėtra jo neturinčiose Graikijos kaimo vietovėse“ yra nacionalinė iniciatyva, įgyvendinta pasitelkus ES finansavimą, kuri aprūpino šias vietas plačiajuosčio ryšio infrastruktūra ir prisijungimo paslaugomis už prienamą kainą. Dabar plačiajuosčio ryšio paslaugomis gali naudotis 5 077 kaimai ir daugiau nei 500 000 gyventojų, gyvenančių atokiose ir nepalankiose Graikijos šiaurės, vidurio ir pietų regionų vietovėse.

Šis projektas užpildė plačiajuosčio ryšio spragą ir sujungė kalnuotas, izoliuotas bei pasienio teritorijas su visa šalimi. Anksčiau atokiose gyvenvietėse gyvenantys žmonės neturėjo ryšio su skaitmeniniu pasauliu, nes verslininkai nenorėjo investuoti į plačiajuosčių ryšių dėl mažos investicijų grąžos.

Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) ir Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) parama padėjo Graikijos vyriausybei įdiegti didelės spartos tinklą, pasitelkus viešojo ir privatačio sektorių partnerystę. Vartotojai gali naudotis 30 mb/s spartos plačiajuosčiu ryšiu. Ilgainiui ši paslauga bus tobulinama, siekiant užtikrinti 50 mb/s spartą.

Ekonominė ir socialinė nauda

Tikimasi, kad naujasis plačiajuosčio ryšio tinklas prisidės prie socialinės sanglaudos ir skurdesnių teritorijų ekonomikos stiprinimo. Priinama ir veiksminga IT infrastruktūra gali susti-

rinti verslą ir paskatinti žmones, visų pirma jaunąją kartą, neišvykti į labiau užstatytas teritorijas. Apskaičiuota, kad plačiajuosčio ryšio skvarbos padidėjimas 8% gali 1,2% padidinti šių retai apgyvendintų regionų ekonomiką.

Platus spartaus plačiajuosčio ryšio tinklas taip pat turėtų paskatinti smulkiojo verslo plėtrą ir suteikti gyventojams daugiau nuotolinio darbo galimybių. Be to, šios investicijos turės naudos ir žemės ūkio sektoriui. Naujų informacinių technologijų įdiegimas padės ūkininkams padidinti savo produkciją, o bendrovėms – gretai sužinoti žemės ūkio produktų rinkos kainas. Geresnė prieiga prie plačiajuosčio ryšio bus naudinga ir kultūros bei turizmo srityse veikiančioms bendrovėms.

Švietimo įstaigos jau gali džiaugtis šių didžiulių investicijų apčiuopiamais rezultatais. Patikima plačiajuosčio ryšio paslauga suteikia atokių kalnuotų šiaurės Graikijos Pelos prefektūros vietovių mokykloms galimybę naudotis skaitmeninėmis švietimo ir ugdymo priemonėmis. Užsitikrinus 2014–2020 m. programavimo laikotarpio finansavimą, šis projektas bus tęsiamas, kad plačiajuosčio ryšys pasiektų visas iki tol jo neturėjusias Graikijos vietas.

Šis projektas laimėjo Europos plačiajuosčio ryšio apdovanojimą 3-ioje kategorijoje „Teritorinė sanglauda atokiose ir kaimo vietovėse“. Šiuos apdovanojimus rengia Ryšių tinklų, turinio ir technologijų generalinis direktoratas. ■

DAUGIAU INFORMACIJOS

<http://bit.ly/2ohCPn1>

2018 m. balandžio 14–rugpjūčio 25 d. aštuoni projekto „Kelionė Europos keliais“ dalyviai keliaus keturiais maršrutais (po Viduržemio, Atlanto, Dunojaus ir Baltijos regionus).

Ketrios dalyvių poros vyks į kelionę po Europą mikroauto-busu. Kelionėje jie susipažins su vietos gyventojais ir jų gyvenimo būdu, žmonių gyvenimą pakeitusiai projektams, nematytomis vietomis ir įspūdingais kraštovaizdžiais.

+ SEKITE MUS

www.roadtripproject.eu

DARBOTVARKĖ

GEGUŽĖS 24 D.

Briuselis (BE)

Aukšto lygio konferencija „Geras sanglaudos politikos valdymas“

GEGUŽĖS 24–25 D.

Katanija (IT)

3-iasis metinis ES strategijos dėl Adrijos ir Jonijos jūrų regiono forumas

BIRŽELIO 3–5 D.

Talinas (EE)

9-asis metinis ES Baltijos jūros regiono strategijos forumas

SPALIO 8–11 D.

Briuselis (BE)

Europos regionų ir miestų savaitė

Daugiau informacijos apie šiuos renginius galite rasti „Inforegio“ svetainės darbotvarkės skyriuje:

http://ec.europa.eu/regional_policy/lt/newsroom/events/

TEISINIS PRANEŠIMAS

Nei Europos Komisija, nei joks Komisijos vardu veikiantis asmuo nėra atsakingas už toliau pateikiamos informacijos naudojimą.

Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras, 2018

PDF: ISSN 1725-8227

© Europos Sąjunga, 2018

Leidžiama atgaminti, jei nurodomas šaltinis.

Pakartotinio Europos Komisijos dokumentų naudojimo tvarka reglamentuojama Sprendimu 2011/833/ES (OL L 330, 2011 12 14, p. 39).

Naudoti ir atgaminti nuotraukas ar kitą medžiagą, kurios autorių teises nepriklauso ES, galima tik turint autorių teisių turėtojo leidimą.

Printed in Belgium

Šis žurnalas spausdinamas anglų, prancūzų, vokiečių, bulgarų, graikų, ispanų, italų, lenkų ir rumunų kalbomis naudojant perdirbtą popierių. Internetu jį galima skaityti 22 kalbomis adresu http://ec.europa.eu/regional_policy/lt/information/publications/panorama-magazine/

Šio numerio turinys buvo baigtas rengti 2018 m. kovo mėn.

NUOTRAUKOS (PUSLAPIAI):

Viršelis: © Europos Sąjunga

3 puslapis: © Europos Sąjunga

4 puslapis: © Ministère de la cohésion des territoires, Prancūzija

5 puslapis: © „iStock/deepblue4you“

6 puslapis: © „iStock/tolgaldun“

7 puslapis: © „Torskal“

10 puslapis: © Europos Sąjunga

11 puslapis: © Kroatijos regioninės plėtros ir ES lėšų ministrė

12 puslapis: © Vokietijos žemė Šiaurės Reinas-Vestfalija

13 puslapis: © Vokietijos žemė Šiaurės Reinas-Vestfalija

14 puslapis: © Vokietijos žemė Šiaurės Reinas-Vestfalija

17 puslapis: © Vokietijos žemė Šiaurės Reinas-Vestfalija

18 puslapis: © „InVerSiv“

19 puslapis: © Vokietijos žemė Šiaurės Reinas-Vestfalija

20 puslapis: © Brandenburgo žemė, Vokietija

21 puslapis: © Periferinių jūrų regionų konferencija

22 puslapis: © Atlanto vandenyno pakrantės miestų konferencija

25 puslapis: © Leveno bioinkubatorius; © Община Габрово

26 puslapis: Kompetencijos centras „IT4 inovacijos“ © Michal Novotny; geologijos ir gamtos muziejus „Miono kalvos“ © Europos Sąjunga

27 puslapis: „Energieberg“ © Europos Sąjunga; SMIT © Estijos vidaus reikalų ministerijos IT ir plėtros centras

28 puslapis: Imigrantų bendruomenės užimtumas © EPIC;

© Tembų tuneliai

29 puslapis: Aplinkos hidraulikos institutas © „IHCantabria“;

Sen Mišelio kalnas © „AdobeStock“

30 puslapis: Dubrovniko oro uostas © Damir Žižić ir Dean Tošović;

Pompėja © „Parco archeologico di Pompei“

31 puslapis: Kipro mokyklų programa © „Εθν Ιωαννίνδου“;

Koncertų salė „Didysis gintaras“ © Europos Sąjunga

32 puslapis: Santaros klinika © Marjan Kulieša ir Raimondas Urbakavičius; Numericall © Numericall

33 puslapis: Magdolnos rajonas © REV8 PLC; Nacionalinis

interaktyvus mokslo centras © „Esplora“

34 puslapis: 3D spausdintuvas © „Aectual“; „Wasserlabor“

© „Dream RRM“

35 puslapis: Geležinkelio kelias E30 © Włodzimierz Włoch; „Kastelo“ © Europos Sąjunga

36 puslapis: ELI-NP © Europos Sąjunga; Chemijos fakultetas

© David Lotrič

37 puslapis: DIKDA © „Slovenská národná knižnica“; © 66Aika

© Kalle Kataila

38 puslapis: Pažangioji klimato inovacija © Robert Rundberget;

Londono žaliasis fondas © LEEF

39 puslapis: Mezo-Reino regionas Rhin © EMROD;

Skirtingų istorijų pamokos © „Nerve Centre“

53 puslapis: © Europos Sąjunga

54 puslapis: © „iStock/Ramberg“

56 puslapis: © EEE dotacijos

57 puslapis: © Christophe Vander Eecken

58 ir 59 puslapiai: © Vakarų Makedonijos regionas

60 puslapis: © „Burg Heinfels Museumsverein“

61 puslapis: © Talino oro uostas

62 puslapis: © Graikijos skaitmeninės politikos, telekomunikacijų

ir žiniasklaidos ministerija

LIKITE PRISIJUNGĘ

ec.europa.eu/regional_policy
cohesiondata.ec.europa.eu

@EU_Regional
 #CohesionPolicy | #ESIFunds

EUinmyRegion

[flickr.com/euregional](https://www.flickr.com/euregional)

RegioNetwork

ec.europa.eu/commission/2014-2019/cretu_en
 @CorinaCretuEU

■ Leidinių biuras

Europos Komisija
 Regioninės ir miestų politikos generalinis direktoratas
 Komunikacijų skyrius – Agnès Monfret
 Avenue de Beaulieu/Beaulieulaan 1 – B-1160 Bruxelles/Brussel
 E. paštas: regio-panorama@ec.europa.eu